

Politechnika Łódzka
Instytut Elektroniki

Michał Strzelecki

Instytut Elektroniki

Obrazowanie medyczne

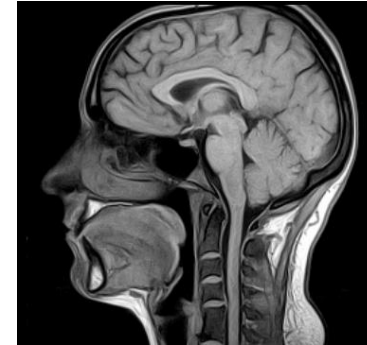
Wprowadzenie

Inżynieria biomedyczna, VI sem., EMiT, 2024

Obrazowanie w diagnostyce medycznej

- Czym się zajmuje diagnostyka medyczna?
- Co to jest obraz?
- Historia obrazowania medycznego
- Metody i urządzenia obrazujące
  - rentgenografia
  - ultrasonografia
  - tomografia CT
  - tomografia MRI
  - urządzenia medycyny nuklearnej
  - endoskopia
- Przykłady metod przetwarzania obrazów stosowanych w diagnostyce
- Znaczenie jakości obrazu medycznego

Efekty kształcenia

- prezentacje
- pisemne zaliczenie

Po zaliczeniu przedmiotu student powinien:

1. umieć wyjaśnić podstawowe zjawiska fizyczne występujące w wybranych metodach obrazowania medycznego,
2. znać zasady działania oraz zastosowania kliniczne wybranych metod obrazowania medycznego,
3. rozumieć zalety i wady różnych technik obrazowania oraz być świadomym zagrożeń dla pacjenta wynikających ze stosowania tych technik,
4. rozwiązać prosty problem inżynierski z zakresu wyświetlania, przetwarzania i analizy obrazów biomedycznych.

- dr Jakub Jurek

Literatura

- Notatki z wykładów (pliki .pdf files)
- R. Tadeusiewicz, J. Śmietański, Pozyskiwanie obrazów medycznych oraz ich przetwarzanie, analiza, automatyczne rozpoznawanie i diagnostyczna interpretacja, Wydawnictwo Studenckiego Towarzystwa Naukowego, Kraków 2011
- W. R. Hendee, E.R. Ritenour, Medical Imaging Physics, Wiley-Liss, 2002 (EN)
- C. Guy, D. ffytche, An Introduction to The Principles of Medical Imaging, Imperial College Press, 2008 (EN)
- niezmiernie liczba stron internetowych, wykładów, materiałów w serwisie Youtube poświęconych obrazowaniu medycznemu

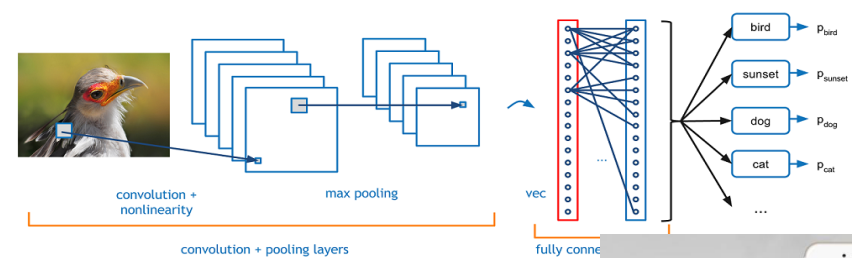
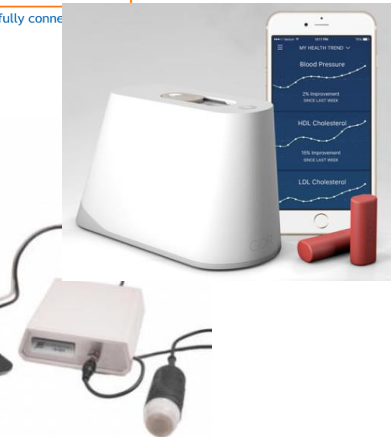
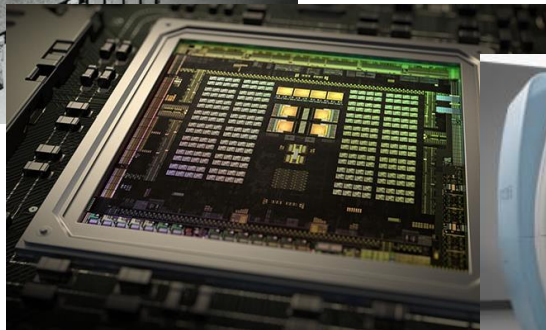
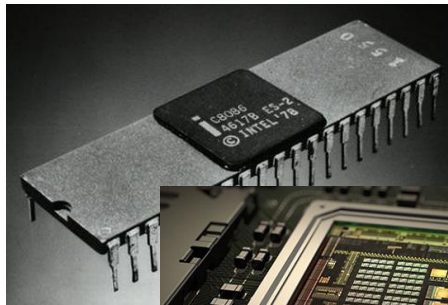

Rewolucja w diagnostyce medycznej

Obrazowanie medyczne, Inżynieria biomedyczna

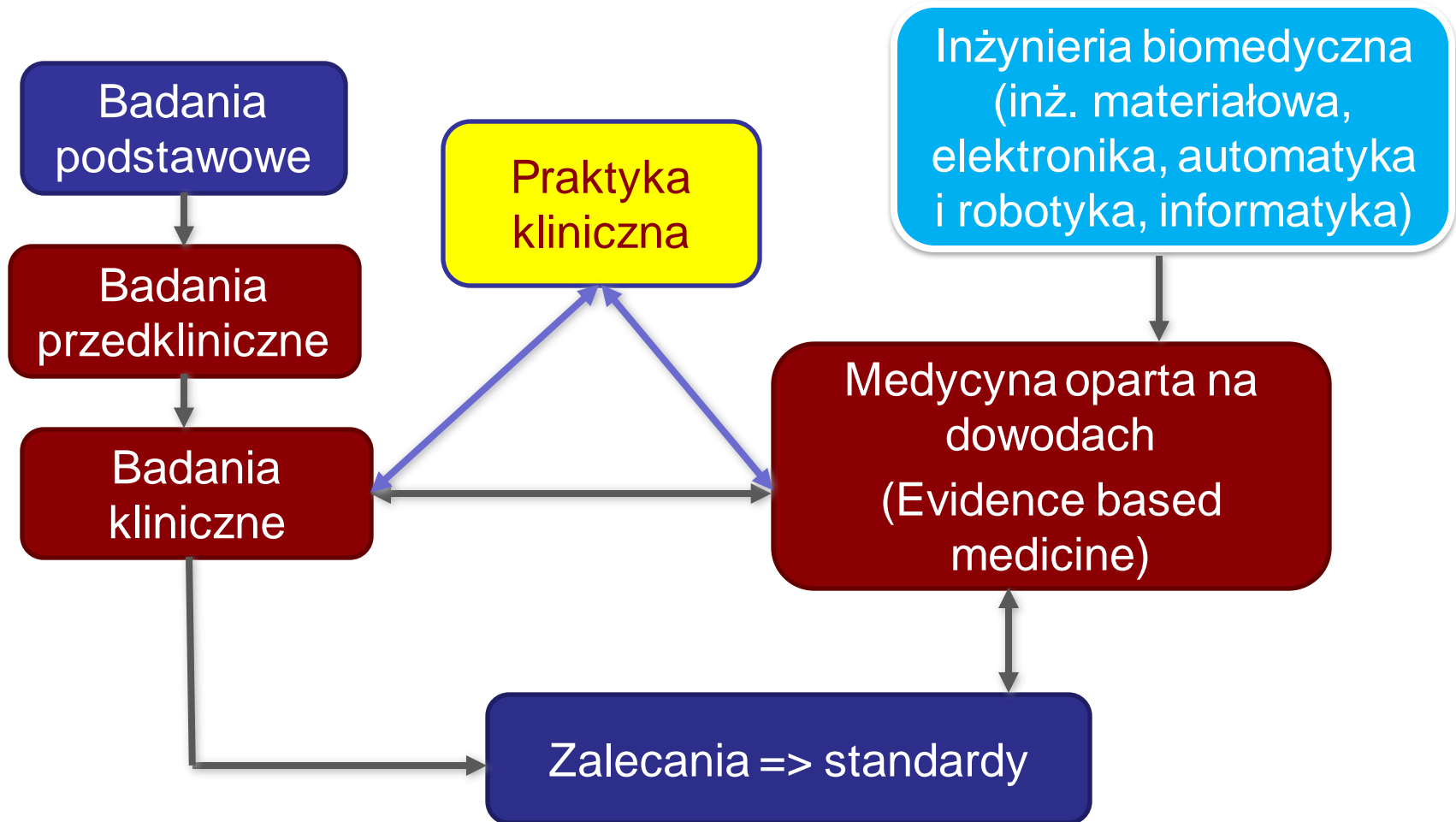
- Postęp w mikroelektronice (układy scalone, mikroprocesory) i informatyce (algorytmy analizy danych)
- Rozwój technologii przetwarzania sygnałów biomedycznych oraz zobrazowania tkanek
- Przejście od medycyny jakościowej do ilościowej
- „evidence based medicine” (medycyna oparta na faktach)
- Rozwój systemów telemedycznych

POWAB

praktyka medyczna oparta na wiarygodnych publikacjach

Przykładowe platformy telemedyczne dostępne w Polsce

Urządzenia Comarch Healthcare w Centrum Kardiologii Monzino

Comarch PMA (Personal Medical Assistant)

Elektrokardiograf telemedyczny rejestrujący krzywe EKG i ruchy oddechowe pacjenta, monitorujący czynność serca przez całą dobę.

Opaska telemedyczna SiDLY Care 2

SiDLY Care 2 posiada deklarację zgodności CE.

Lista funkcji:

- Detektor upadków
- Przycisk SOS
- Pomiar pulsu
- Lokalizacja GPS
- Asystent głosowy
- Dwustronna komunikacja głosowa
- Krokomierz

Wstępne badania (np. ciśnienia krwi, masy ciała) i ankieta samopoczucia pacjenta

Zezwolenie na rozpoczęcie telerehabilitacji

Badanie EKG

Ćwicz

Odpoczywaj

EKG

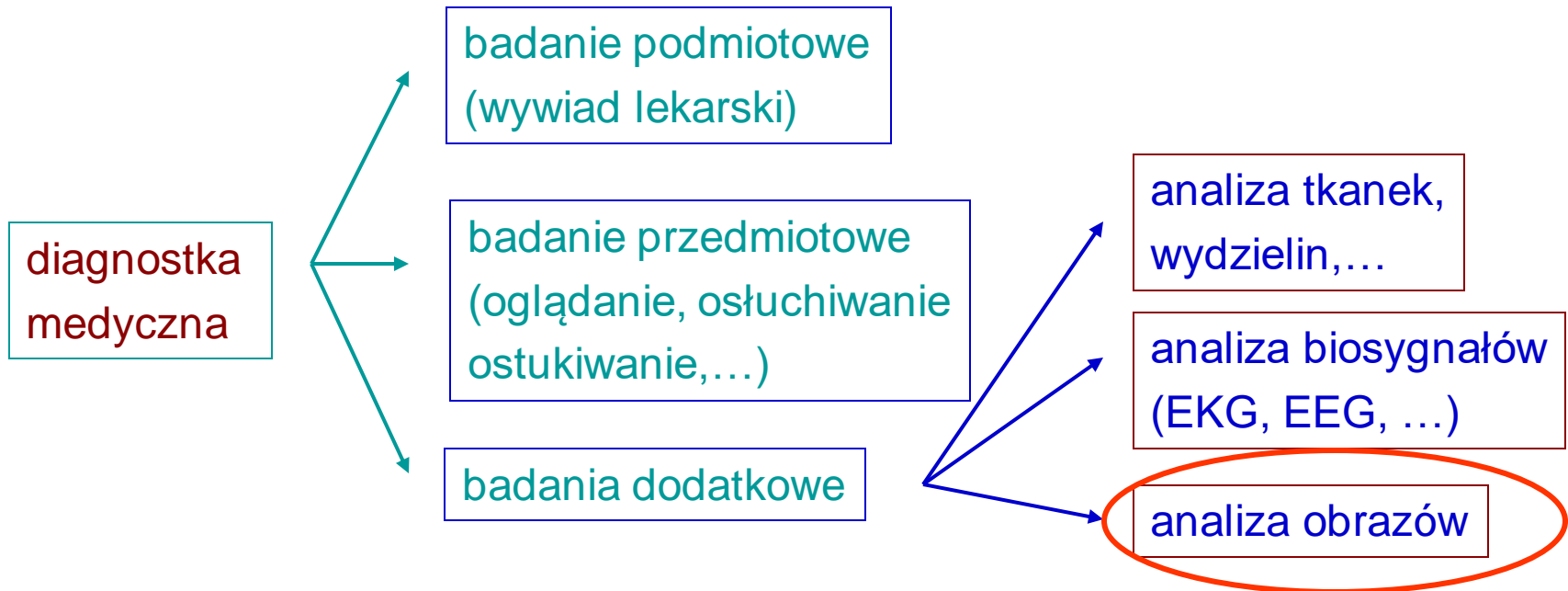
Cała procedura odbywa się pod kontrolą Centrum Monitoringu

Diagnostyka medyczna

- nauka o sposobach rozpoznawania chorób

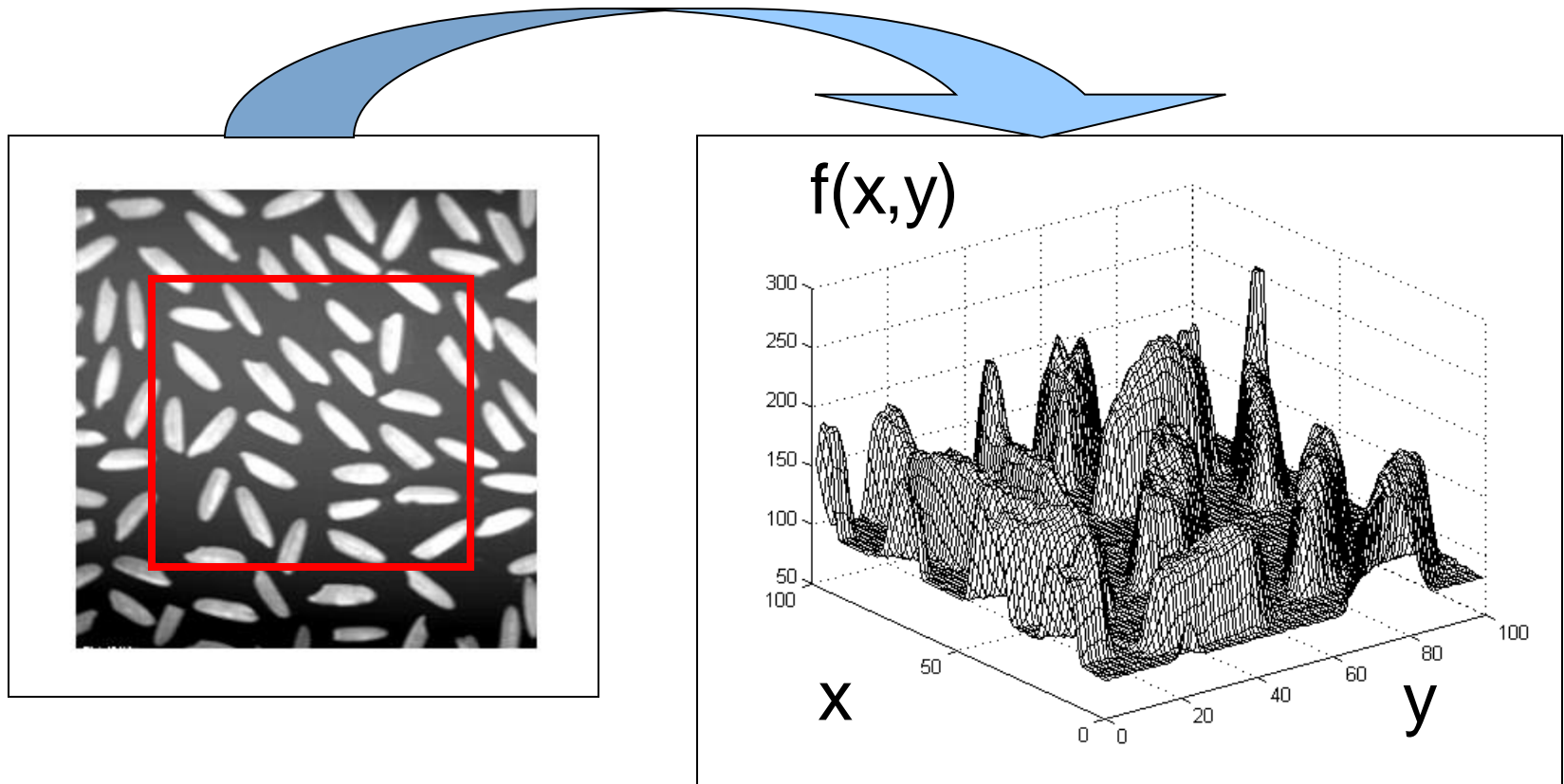

diagnoza, rozpoznanie kliniczne – identyfikacja choroby lub zespołu chorobowego, na które cierpi pacjent, wniosek wynikający z dokonanej przez lekarza krytycznej oceny szeregu objawów

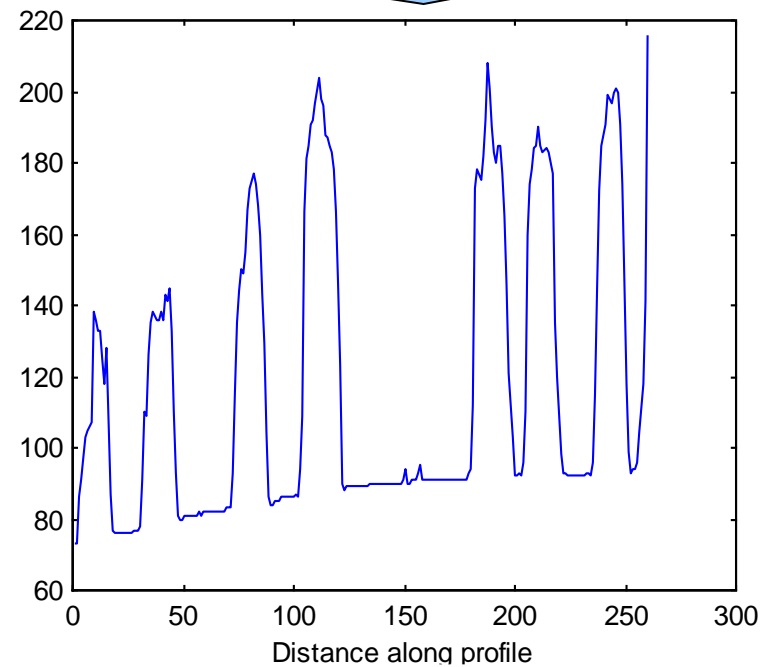
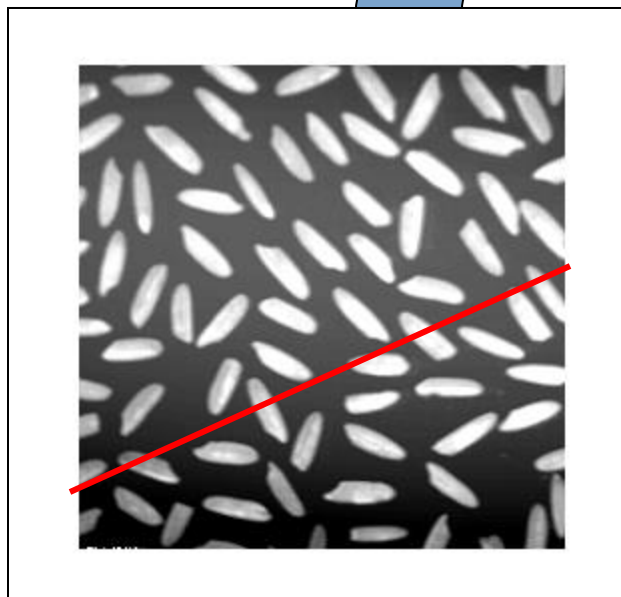
[[pl.wikipedia.org/wiki/Diagnostyka_\(medycyna\)](http://pl.wikipedia.org/wiki/Diagnostyka_(medycyna))]

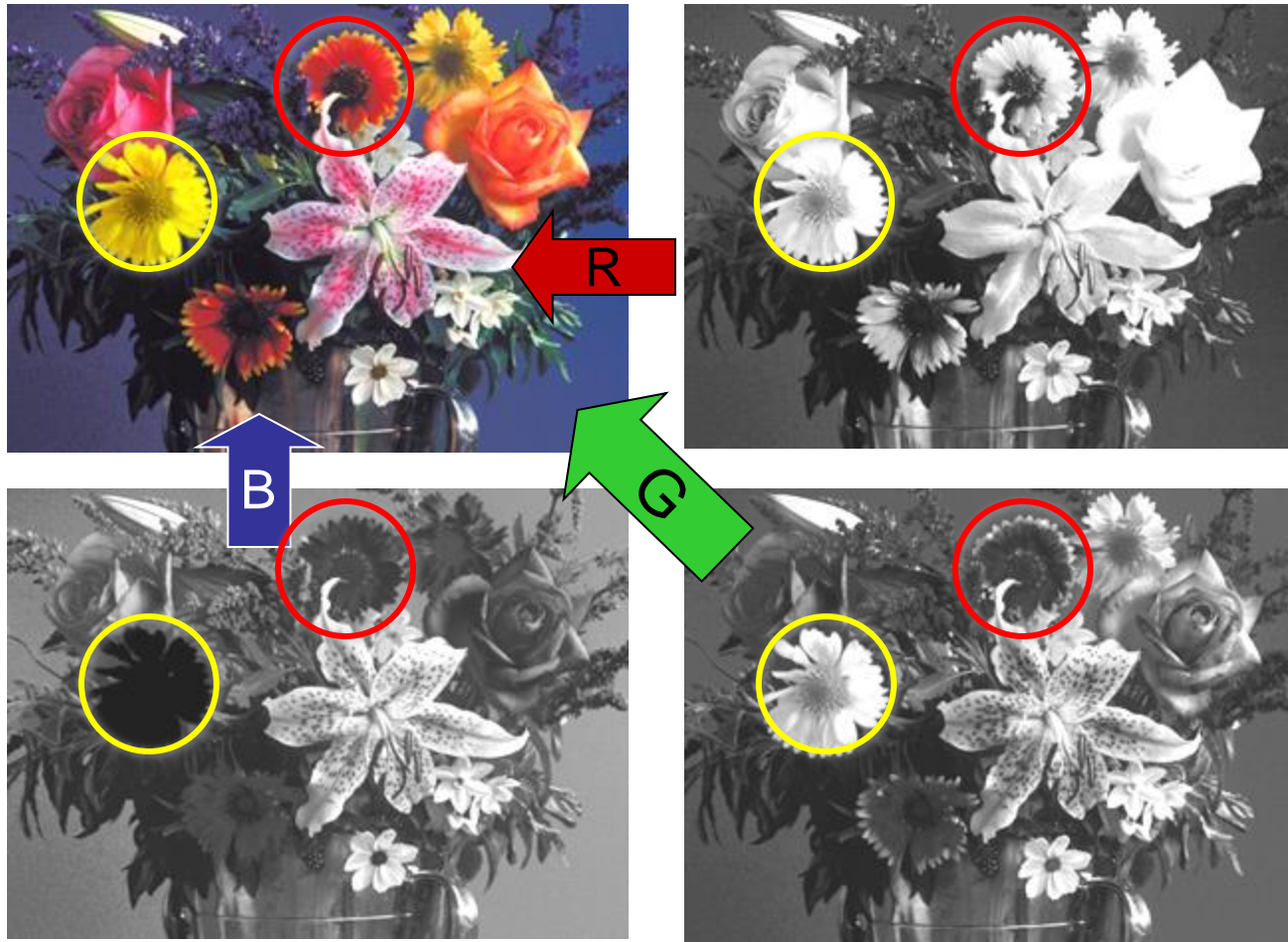
Obraz monochromatyczny – funkcja dwuwymiarowa

Obraz monochromatyczny – rozkład jasności wzdłuż profilu

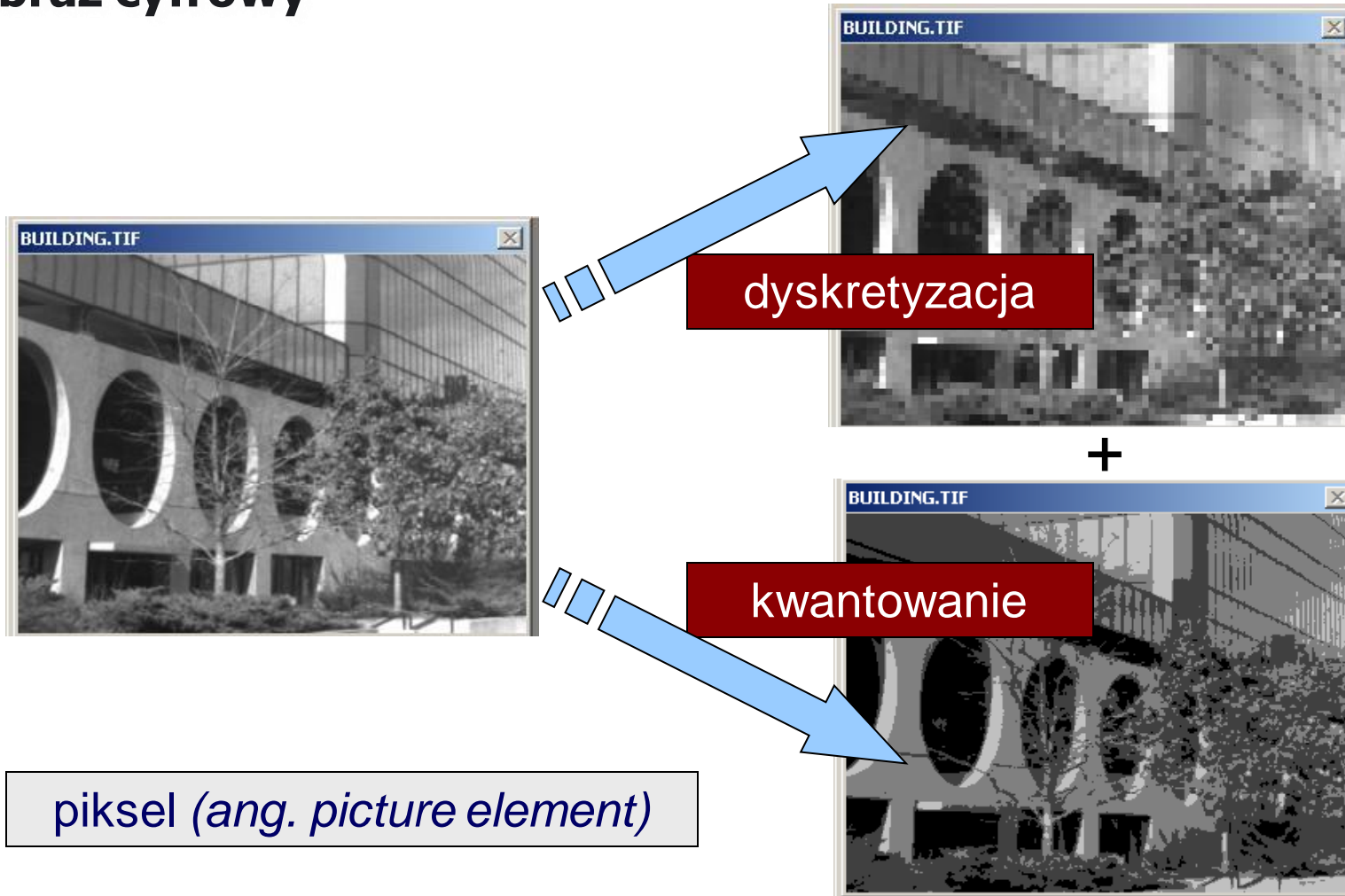

Obraz kolorowy RGB

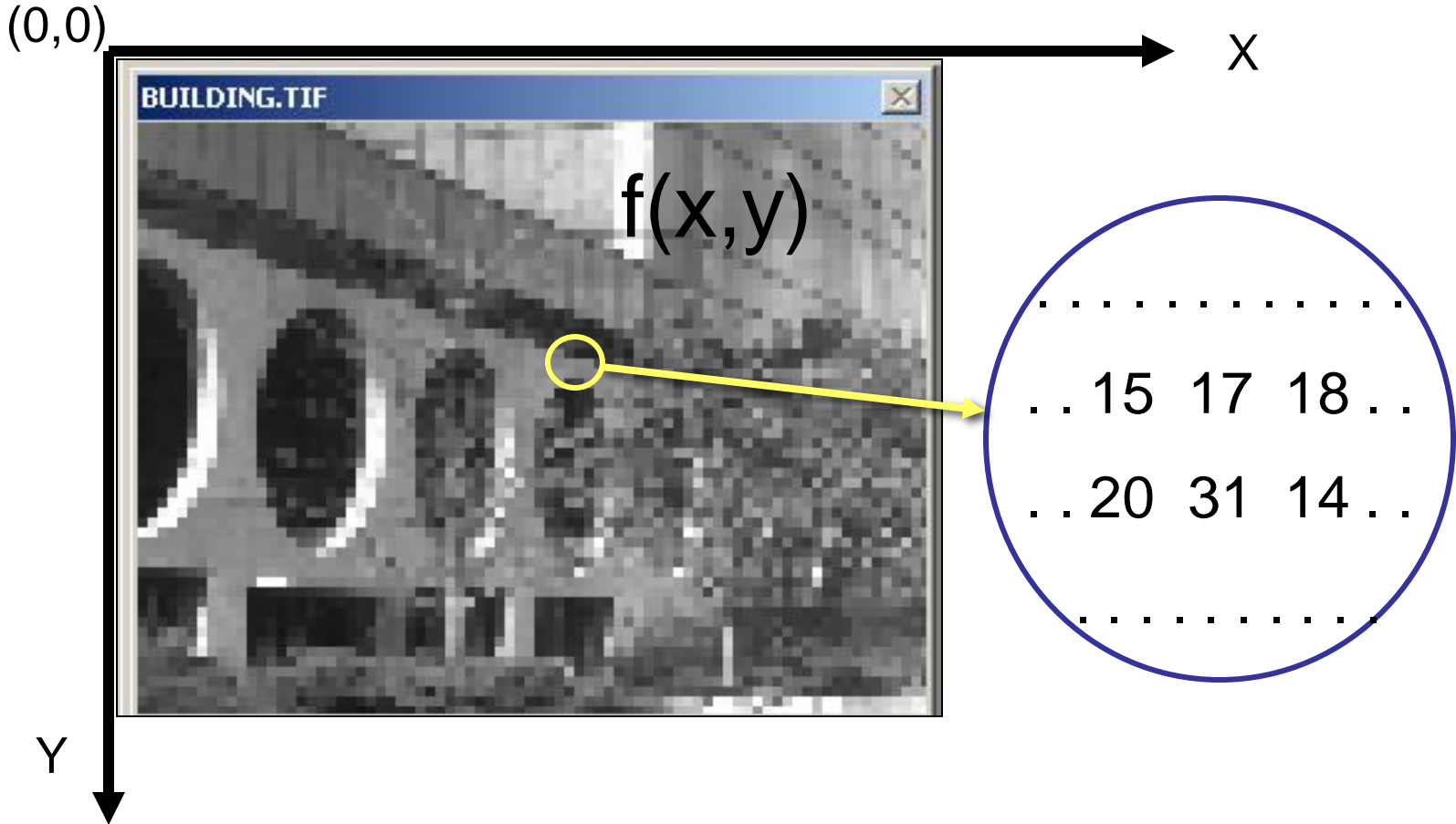

Obraz cyfrowy

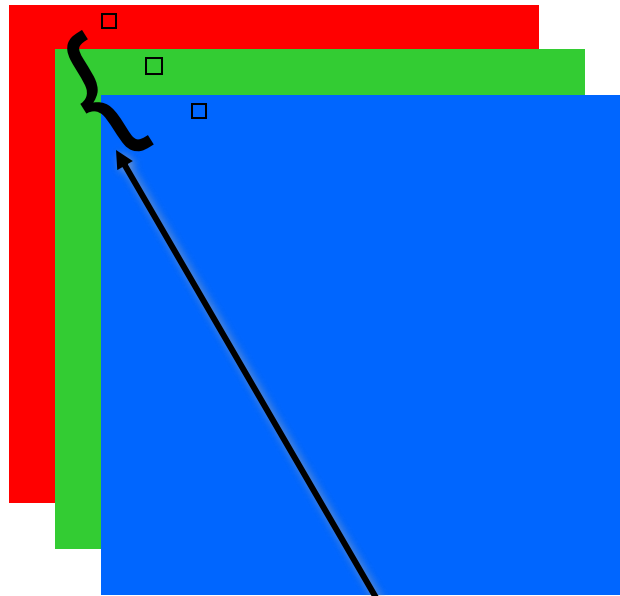

Obraz cyfrowy – macierz pikseli

Kolorowy obraz cyfrowy RGB

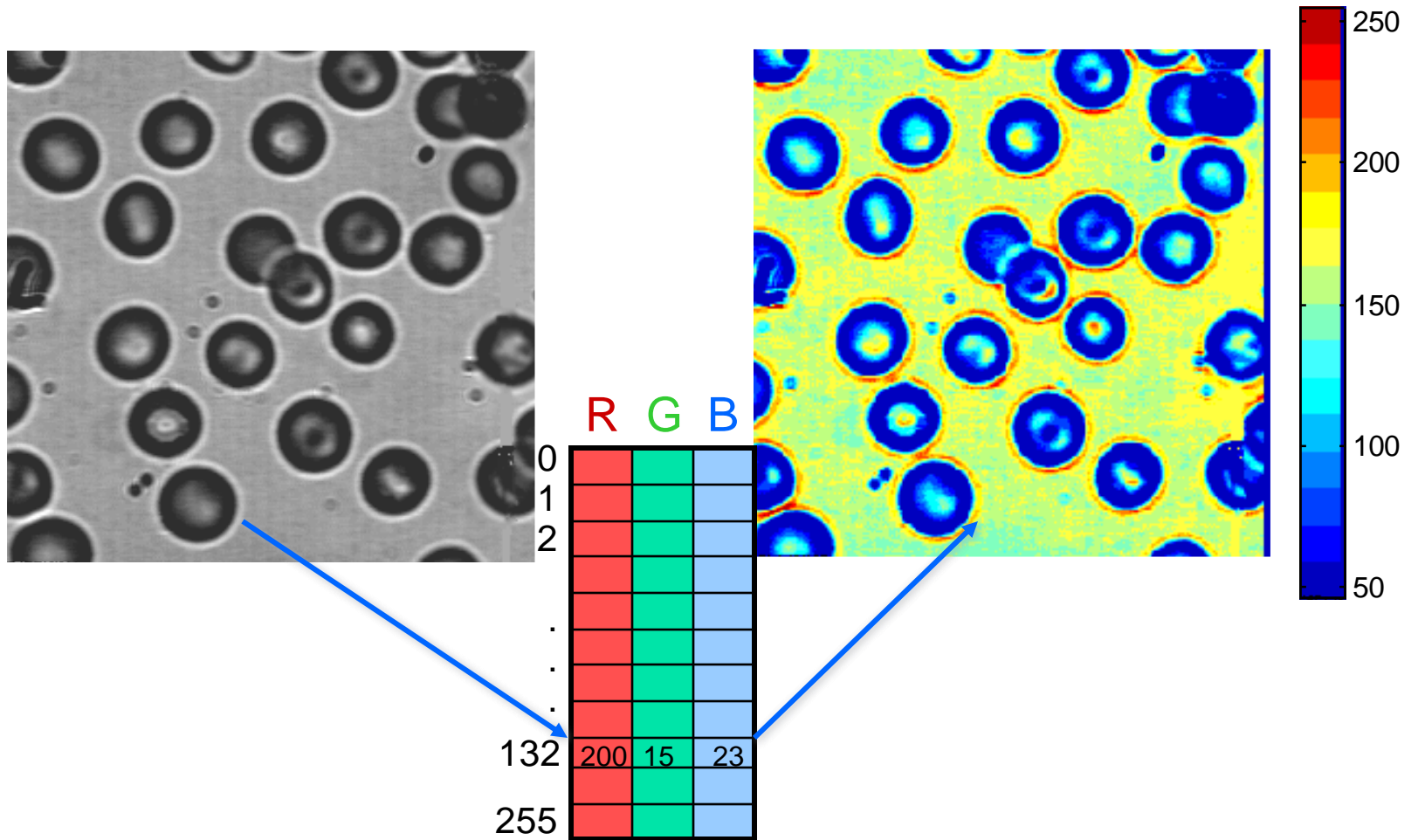
$$f(x, y) = (f_R, f_G, f_B)$$

Jeżeli każda składowa koloru jest kodowana za pomocą 8 bitów, można uzyskać 2^{24} kolorów!

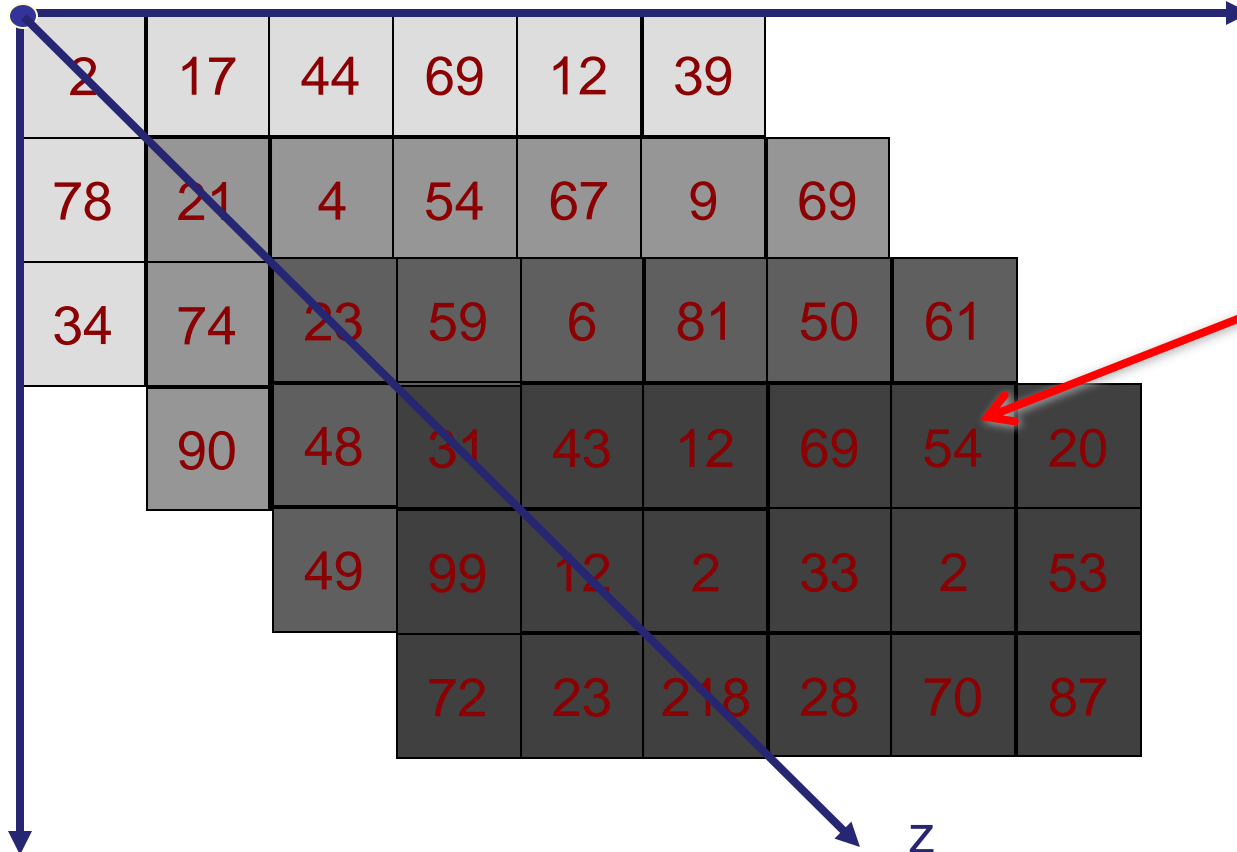
Obrazy indeksowane

(0,0,0)

x

$f(x,y,z)$

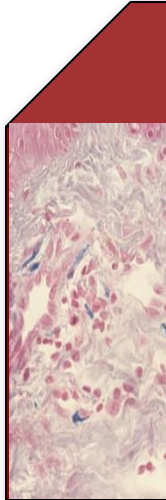
**Voxel, woksel
(volume element)**

Więcej wymiarów?

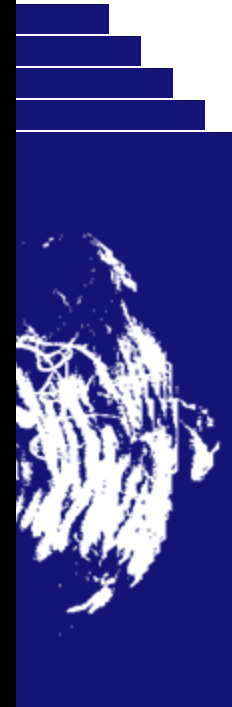
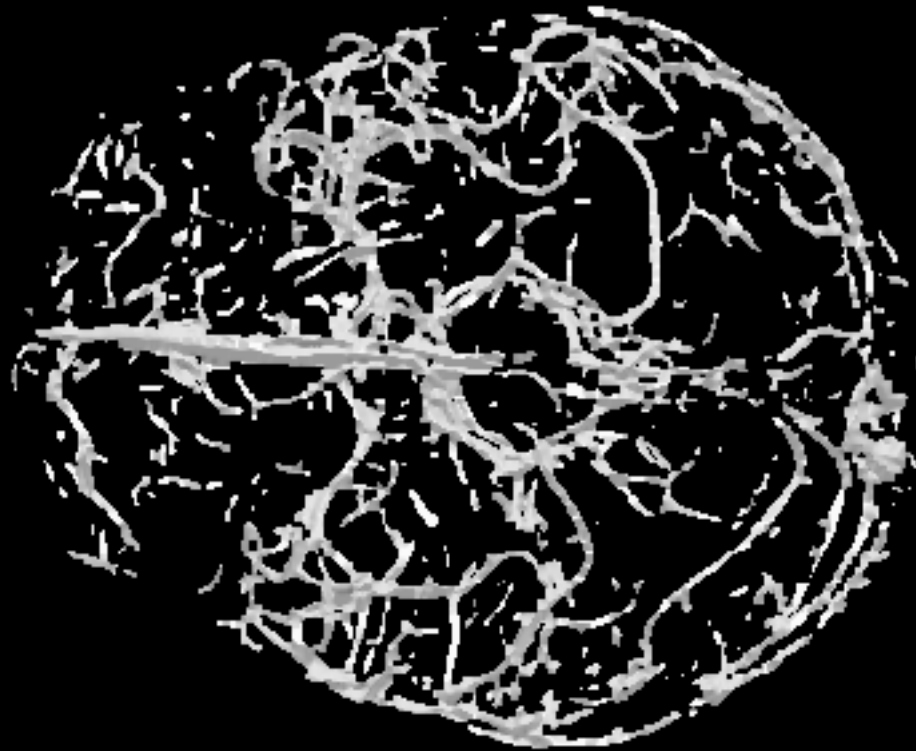

Obrazy 3D

obj

w 2D

przez medyczne
(zazowe)

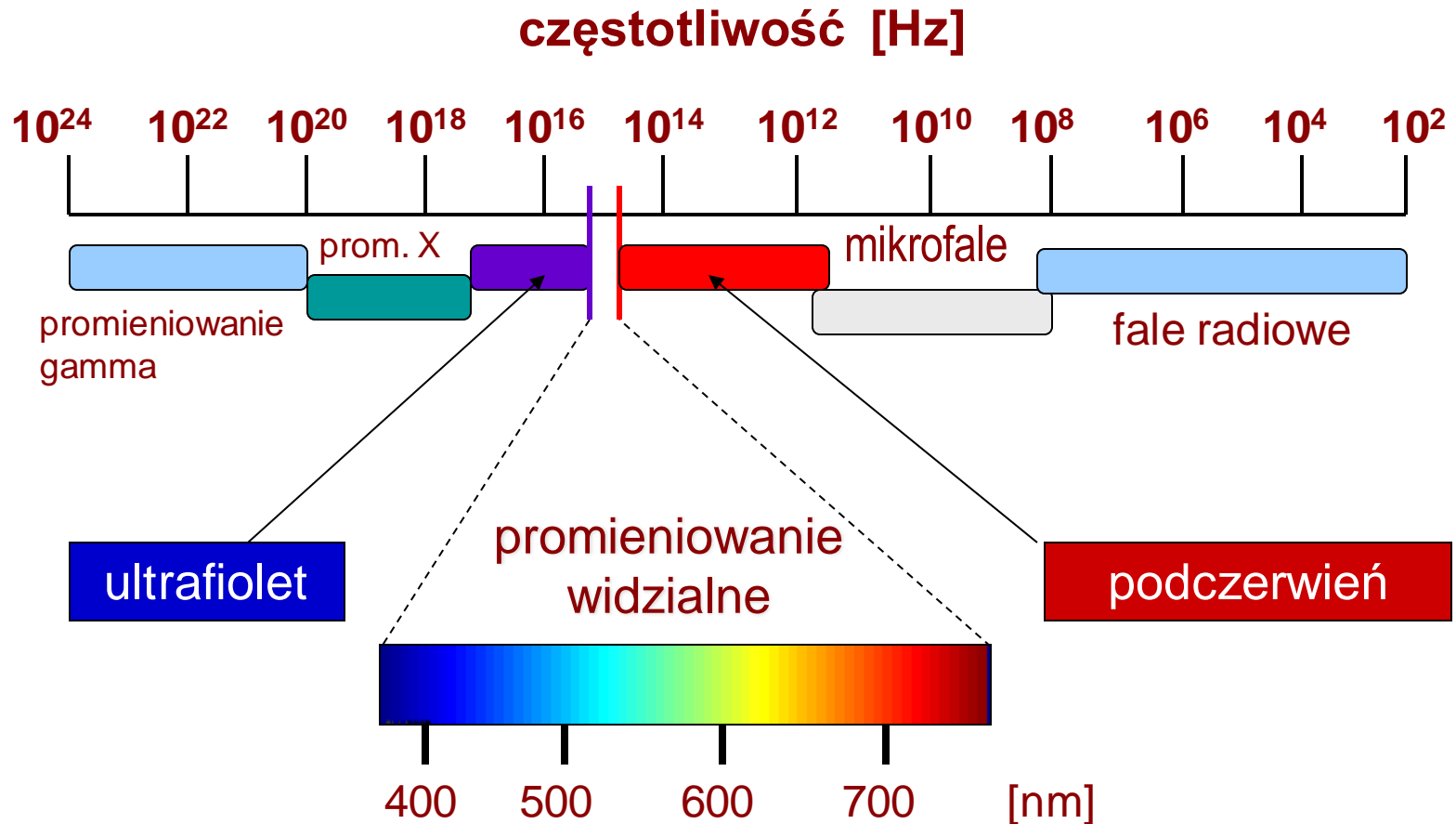
Tzw. projekcje intensywności

do obrazowania medycznego

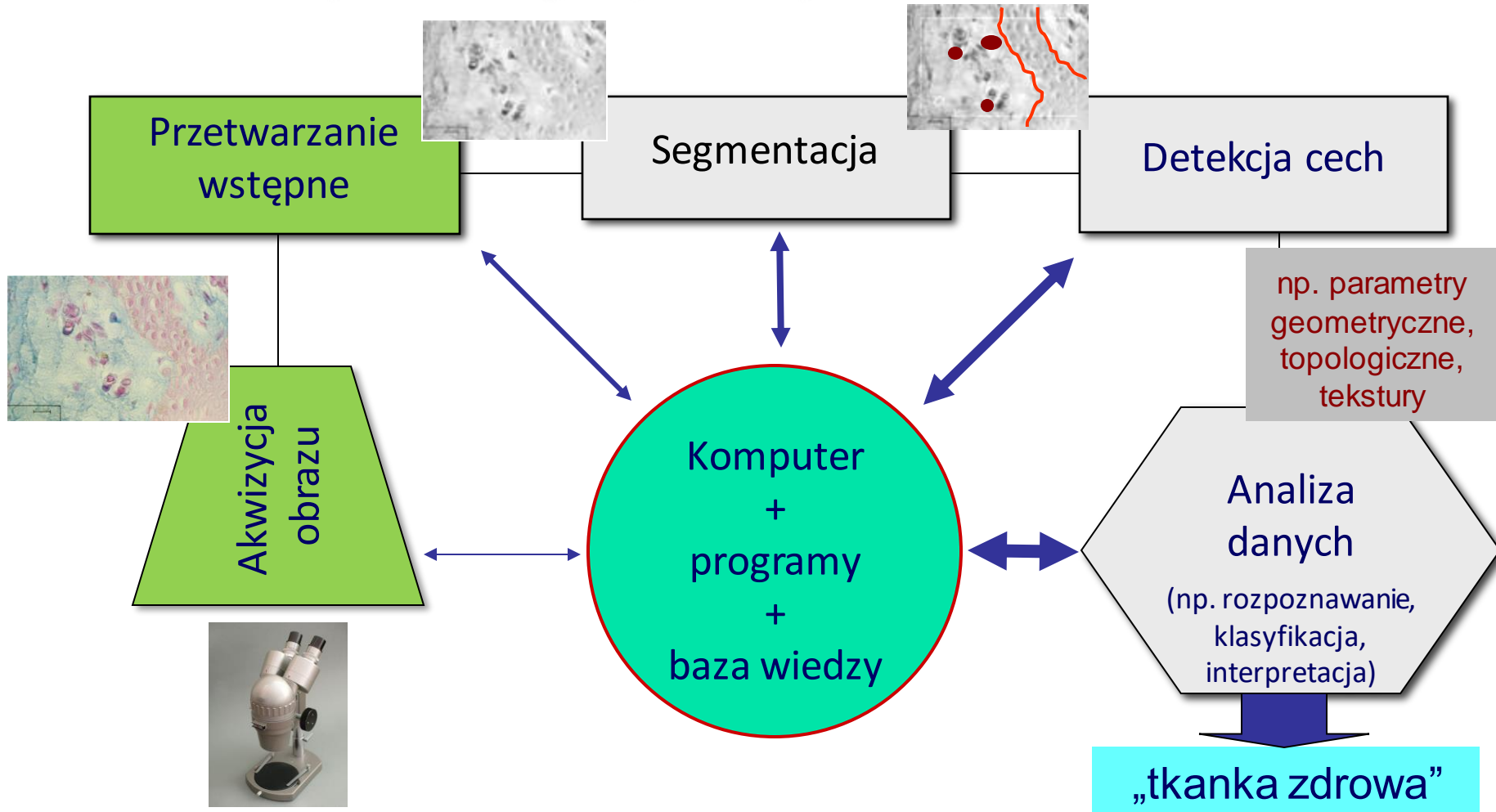

Spektrum promieniowania elektromagnetycznego

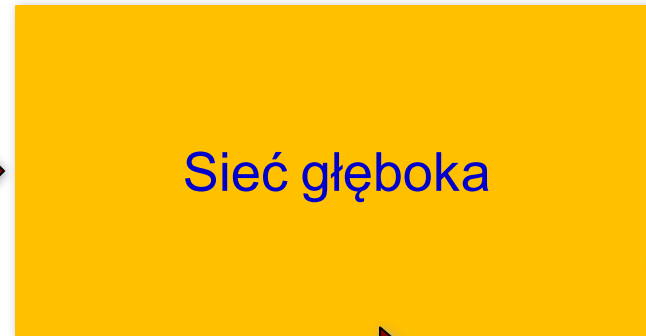
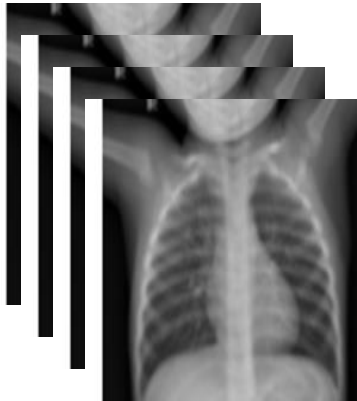

Schemat komputerowego systemu przetwarzania obrazów

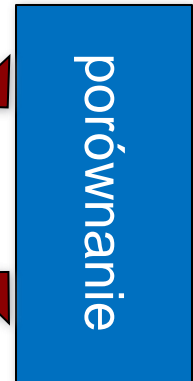
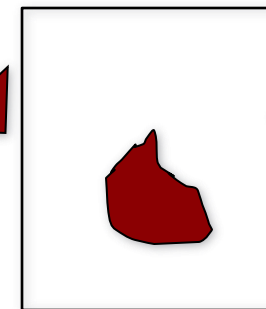
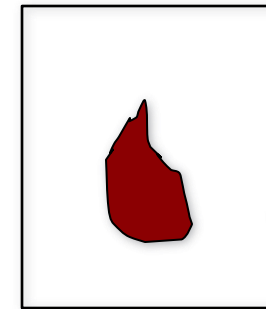

Sieci głębokie - faza uczenia

obrazy wejściowe

wynik prawidłowy

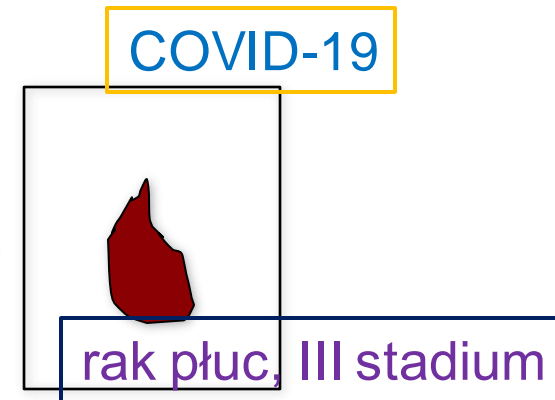
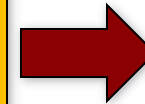
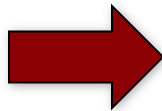
Uczenie: powtarzane do momentu uzyskania dla zbioru treningowego założonej dokładności analizy

wynik generowany przez sieć
aktualizacja parametrów modelu

Sieci głębokie – faza testowania

obraz wejściowy

testowanie: sieć analizuje nowe obrazy, nieobecne podczas uczenia. Oceniana jest jakość analizy takich obrazów (generalizacja)

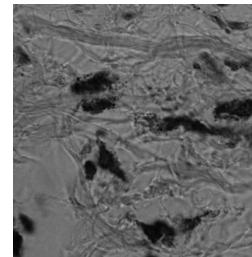
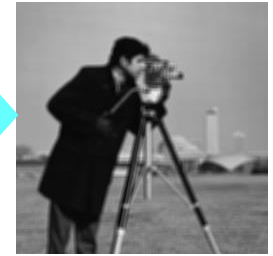
wyniki generowane przez sieć:
np. wysegmentowane narządy,
wykryte zmiany patologiczne,
oceniony stopień tych zmian

Wstępne przetwarzanie: filtracja obrazu w dziedzinie jasności

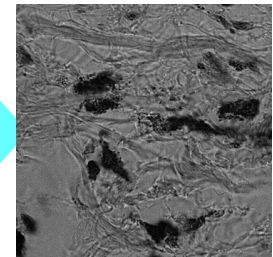
- Filtry liniowe
  - „wygładzanie” (redukcja szumu)
  - „wyostrzanie” (uwypuklenie szczegółów)
  - Wykrywanie krawędzi
- Filtry nieliniowe
  - filtr medianowy

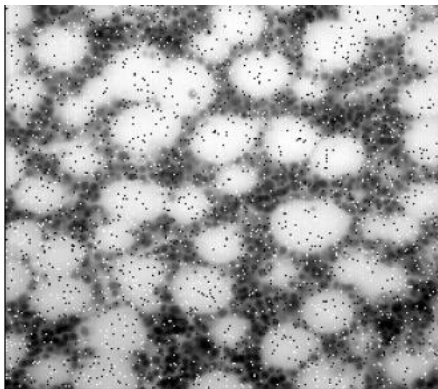
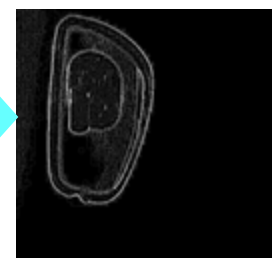
uśredniający

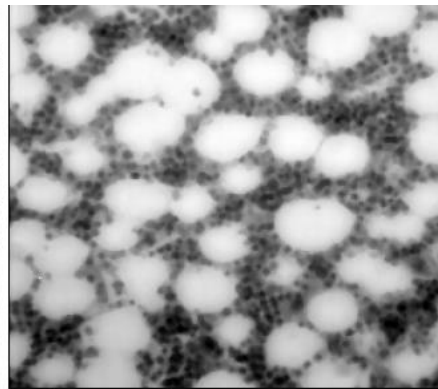
górnoprzepustowy

detekcja krawędzi

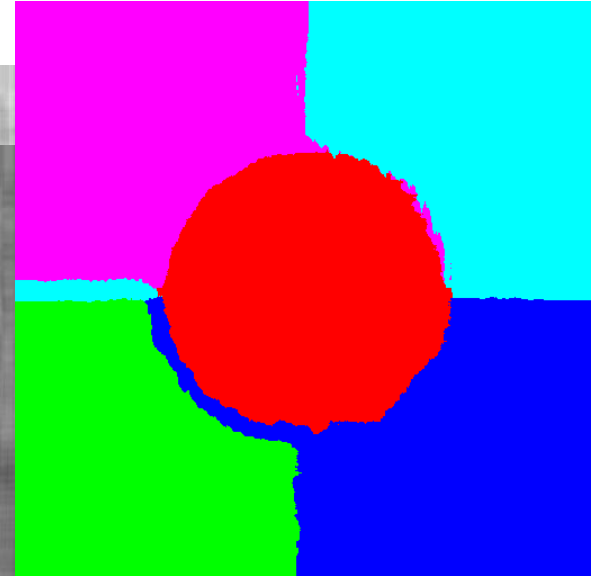
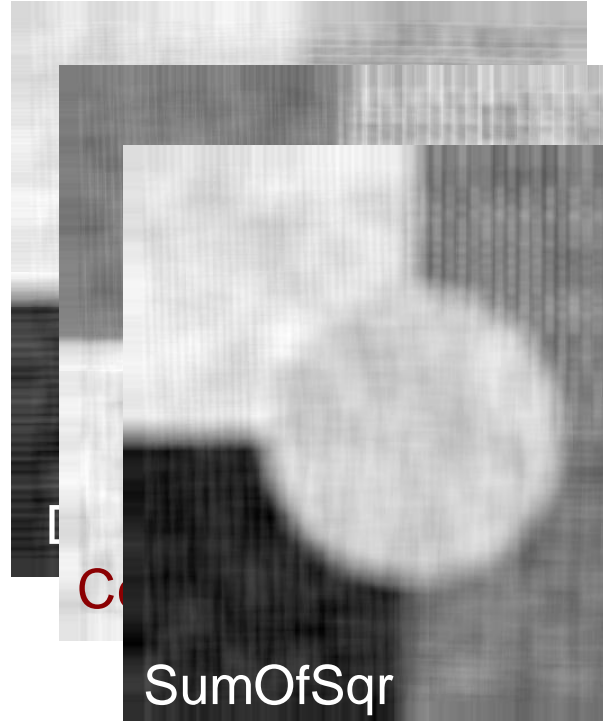
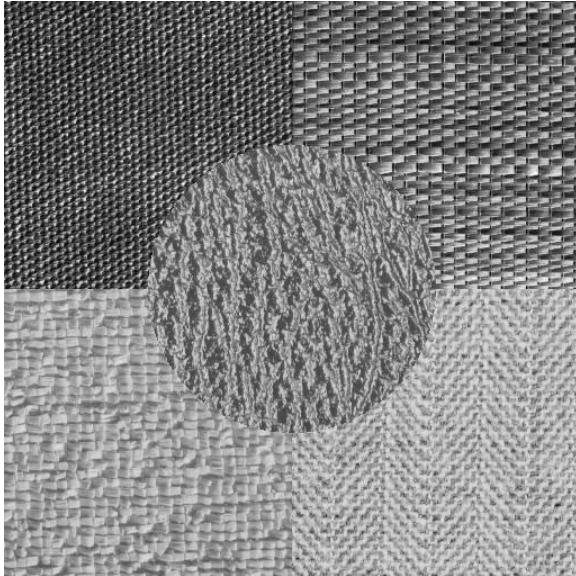

obraz zakłócony

po filtracji medianowej

Segmentacja tekstur z albumu Brodatza

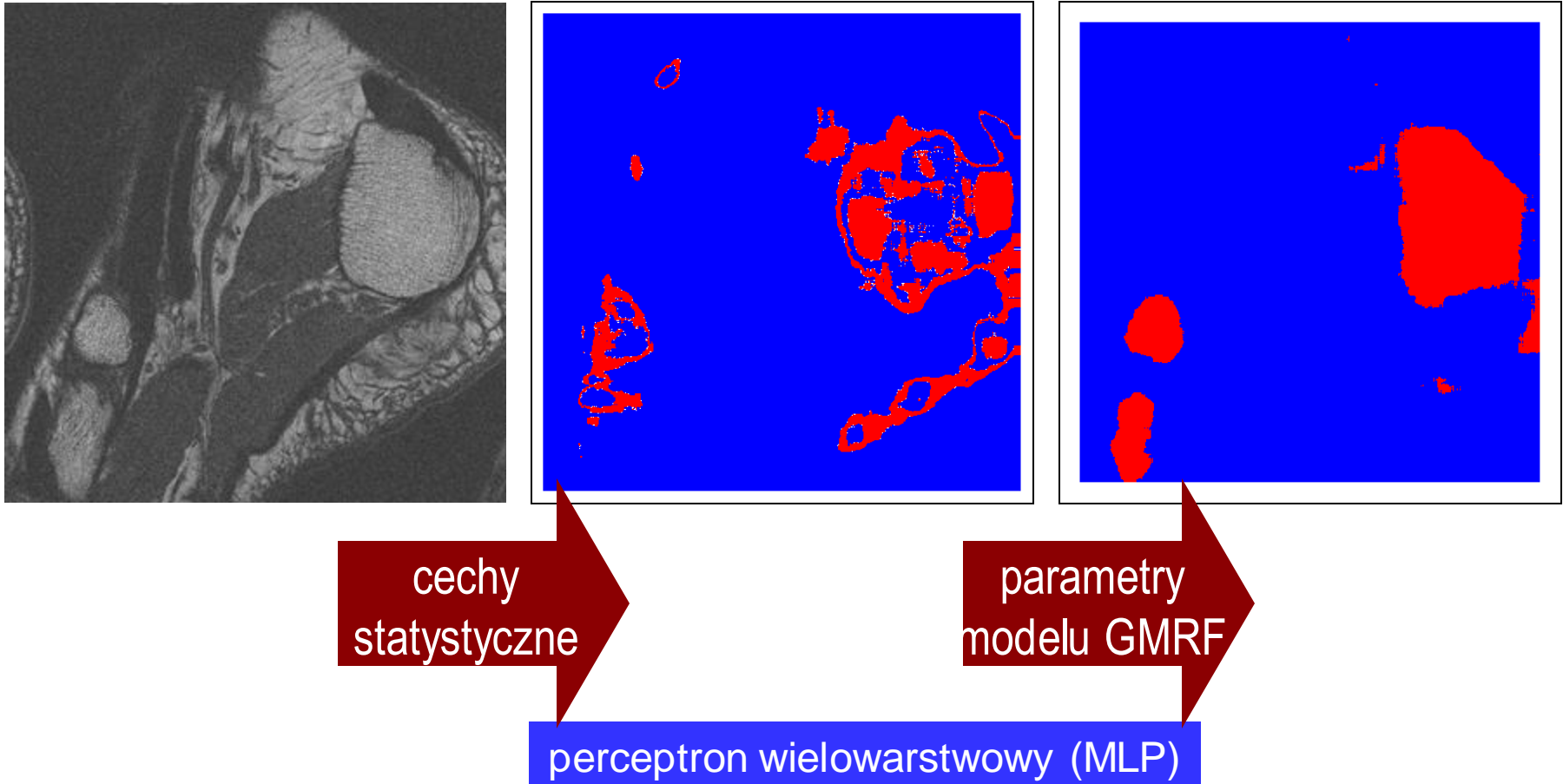

cechy
statystyczne

mapy cech

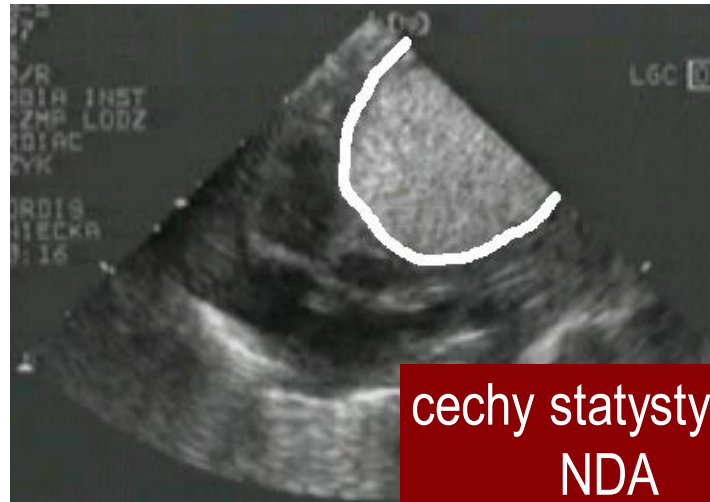
segmentacja algorytmem
k-średnich

Segmentacja obrazu rezonansu magnetycznego

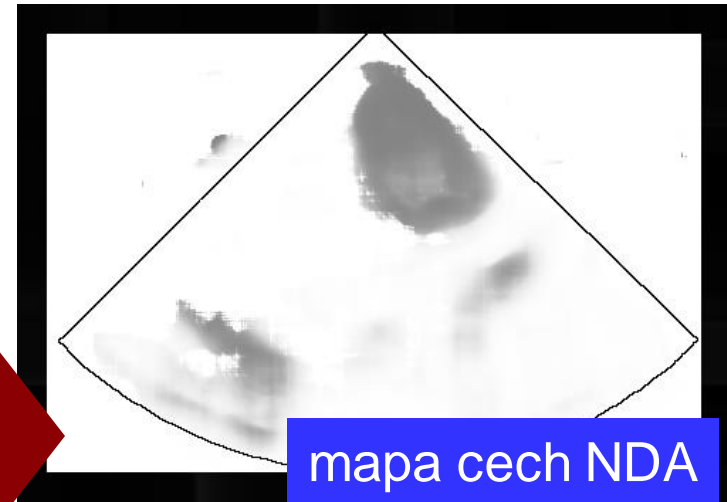

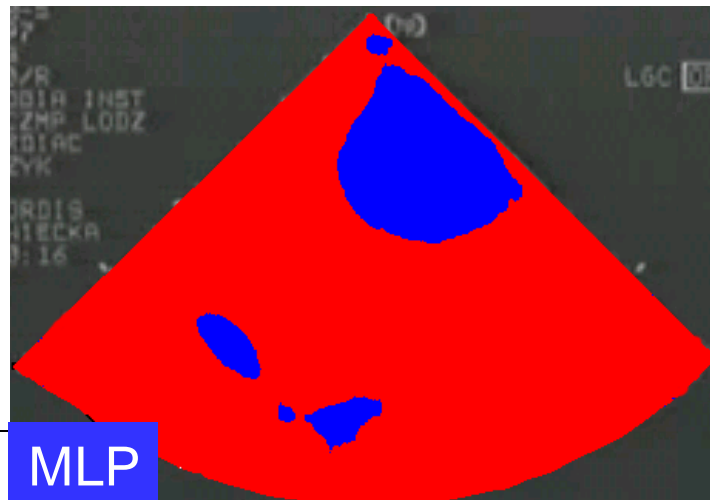
Segmentacja guzów serca w obrazach USG

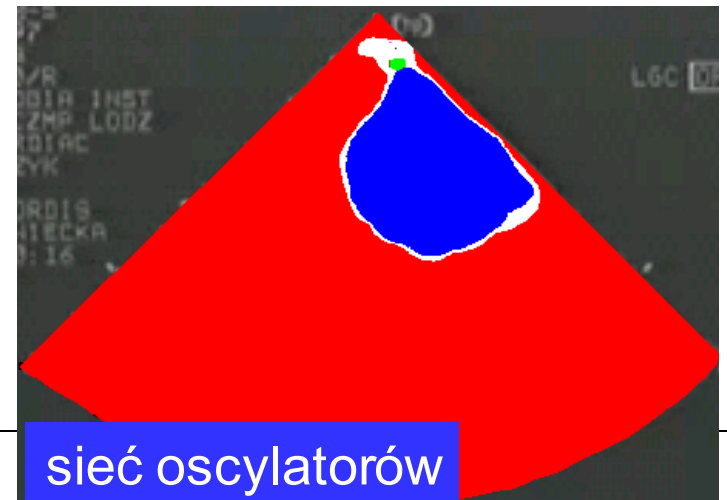
cechy statystyczne
NDA

mapa cech NDA

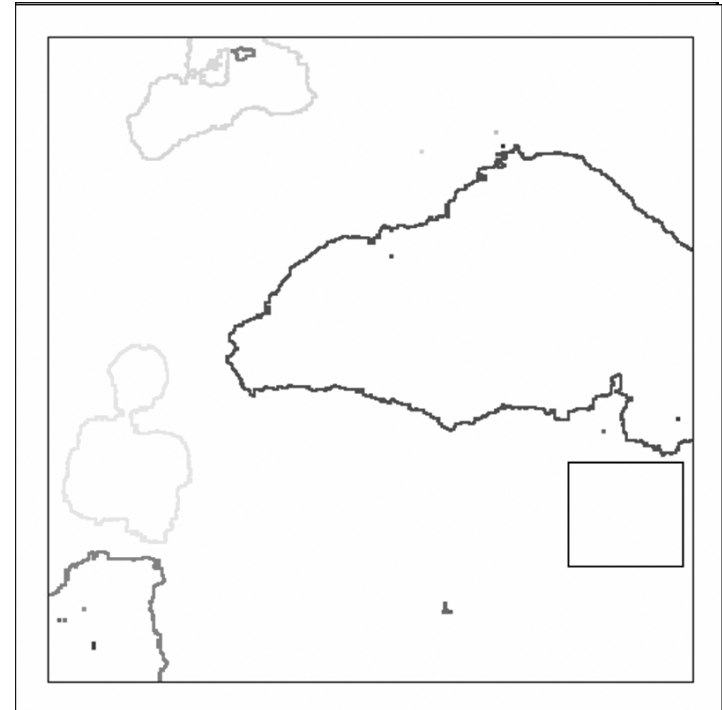
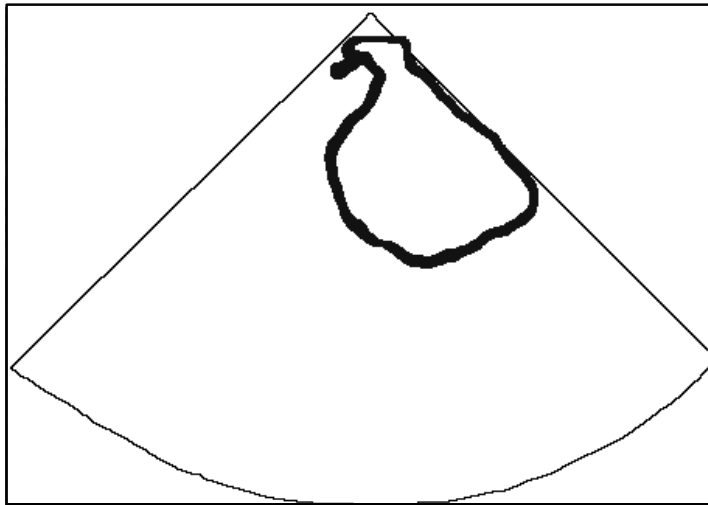

MLP

sieć oscylatorów

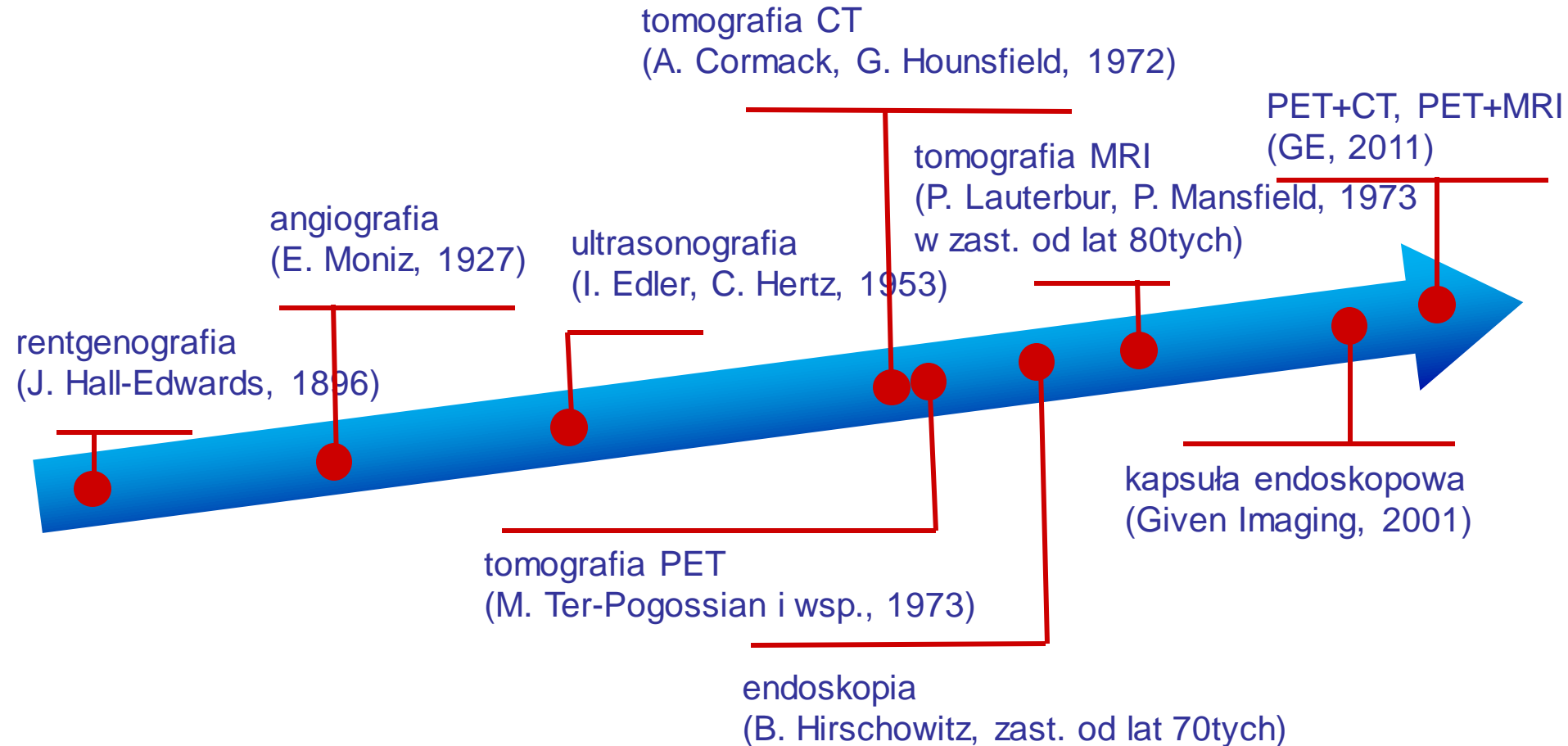
Segmentacja z wykorzystaniem detekcji krawędzi

sieć oscylatorów

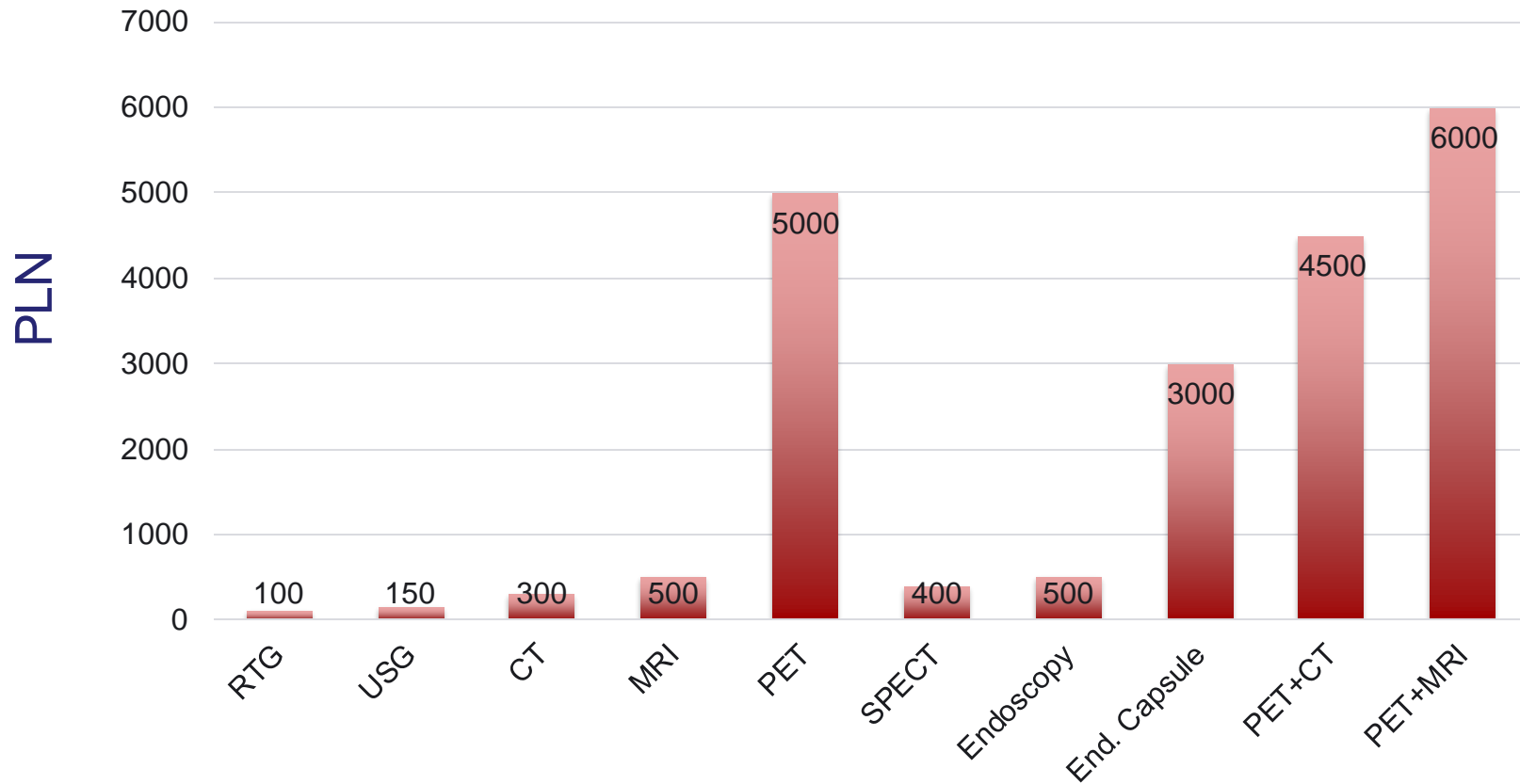

Historia obrazowania medycznego

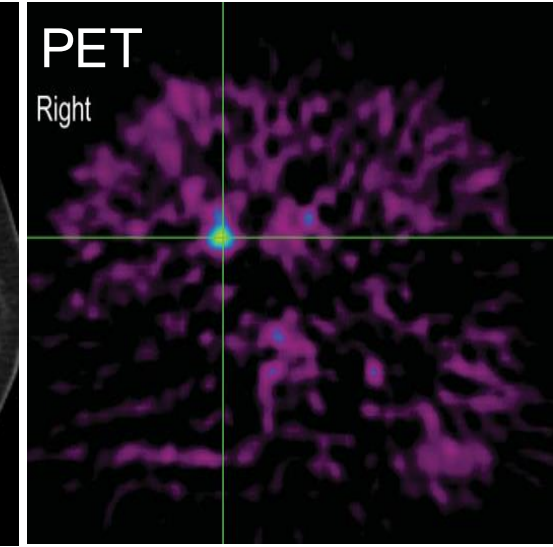
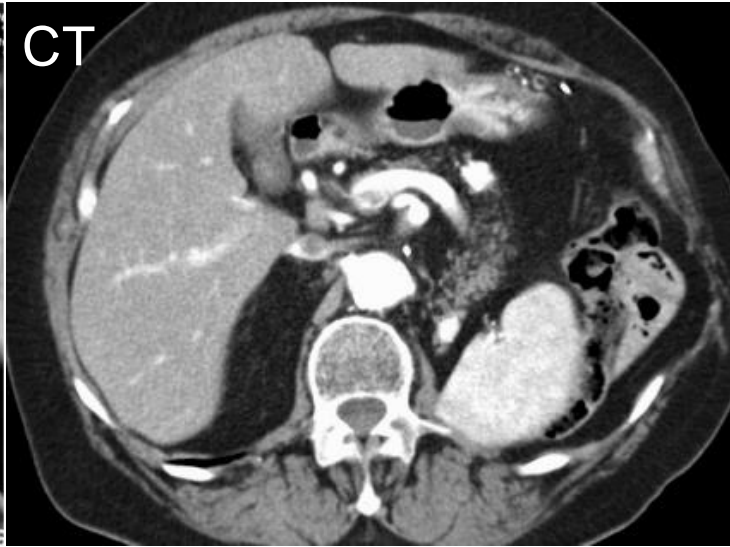
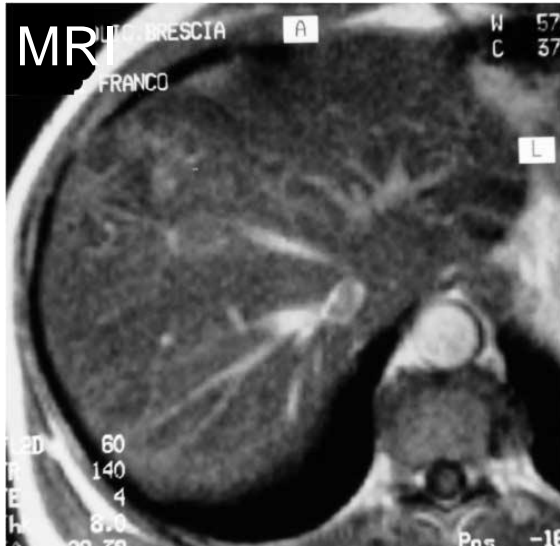
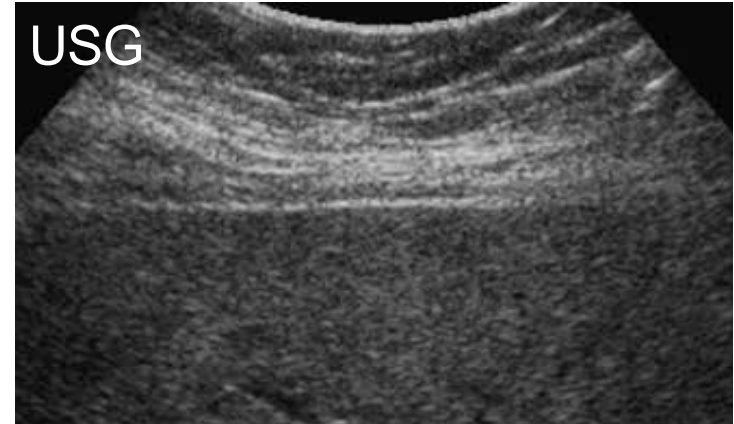

Koszt badań obrazowych (2021)

Po co tyle metod obrazowania?

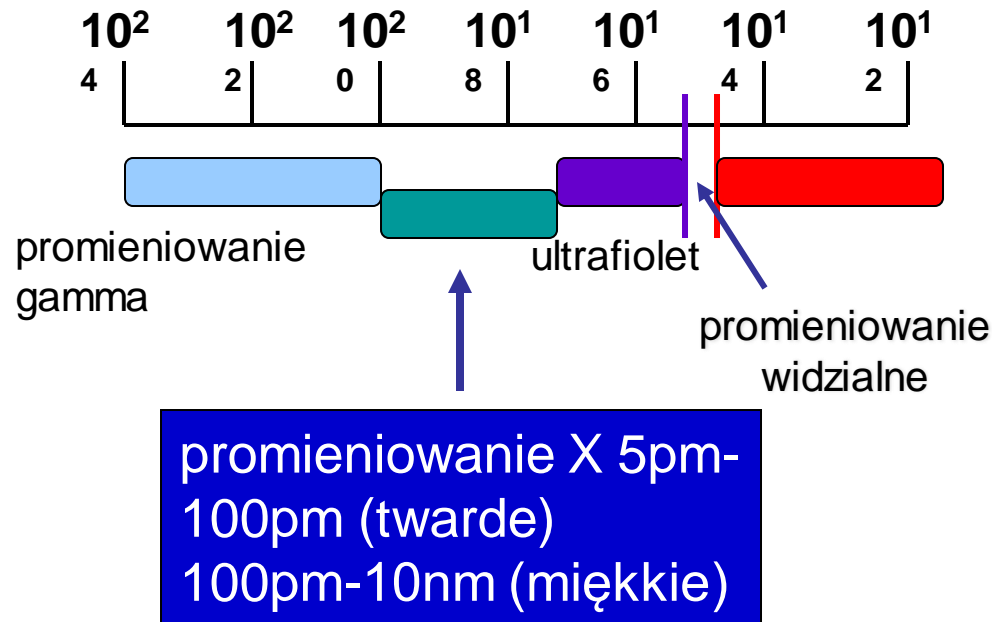
- UG (53%-77% zmian)
- CT ("złoty standard" przy ocenie chorób naczyniowych)
- MRI (91% skuteczność w rozróżnianiu nowotworów złośliwych i łagodnych)
- PET (najwyższa czułość w wykrywaniu nowotworów)

Urządzenia rentgenowskie

Promieniowanie rentgenowskie (promieniowanie X), opisane przez Wilhelma Röntgena w 1895 r., nagroda Nobla w dziedzinie fizyki w 1901 r.

zdjęcie dłoni żony Röntgena

M. Strzelecki, *Obrazowanie w diagnostyce medycznej*

Urządzenia rentgenowskie

- fotografie na kliszach,
- obrazy cyfrowe,
- badanie inwazyjne,
- niski koszt aparatury, mobilność

Urządzenia rentgenowskie

Główne zastosowania:

ortopedia

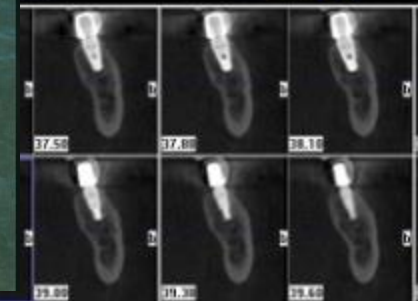
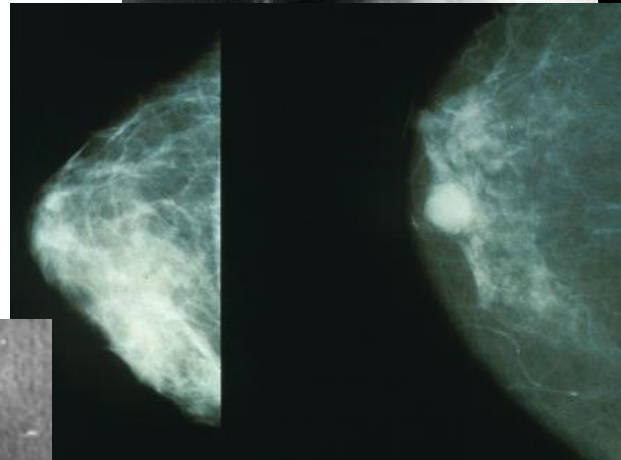
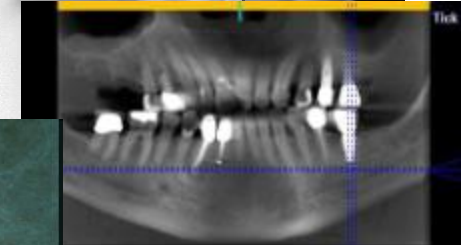
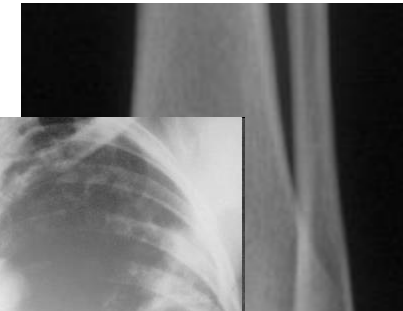
pulmonologia

stomatologia

diagnostyka:

rak piersi (mammografia)

osteoporoza

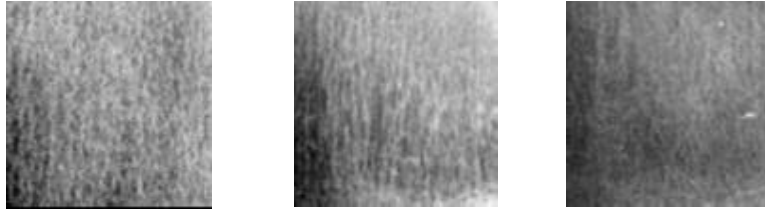
www.kavo.pl, Gendex

dr Piotr Cichy

Analiza obrazów rentgenowskich nadgarstka

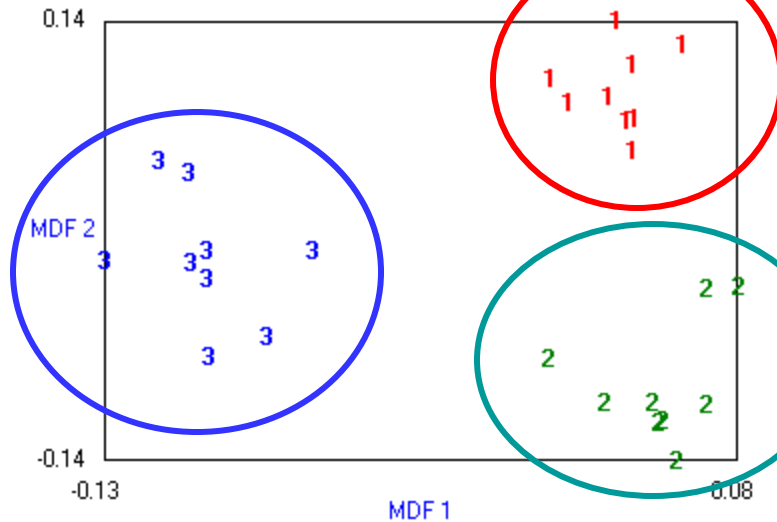

kość zdrowa (1)

osteopenia (2)

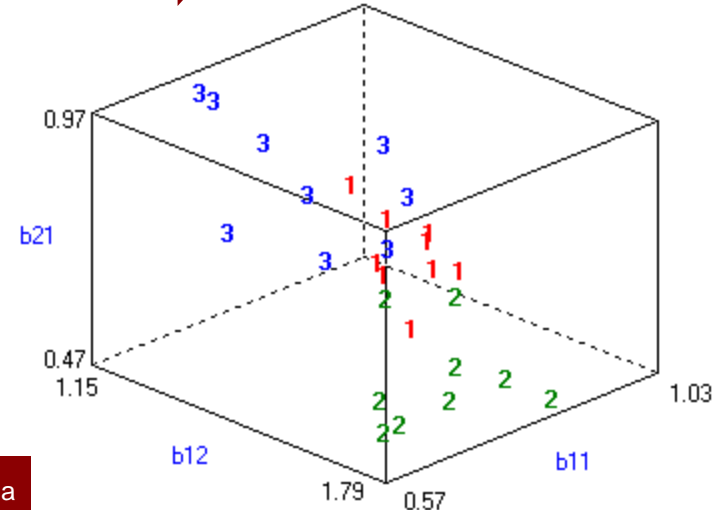
osteoporoza (3)

model losowego pola Markowa

błąd: 0%

Liniowa Analiza Dyskryminacyjna

błąd: 9%

Ultrasonografia

- niska jakość obrazu
- liczne artefakty (wielokrotne odbicia, załamania fali, cienie akustyczne)
- trudna interpretacja
- możliwość oceny przepływu krwi (USG dopplerowskie)
- badanie nieinwazyjne
- niski koszt aparatury, mobilność

Ultrasonografia

zastosowania:

kardiologia

ginekologia i położnictwo

urologia

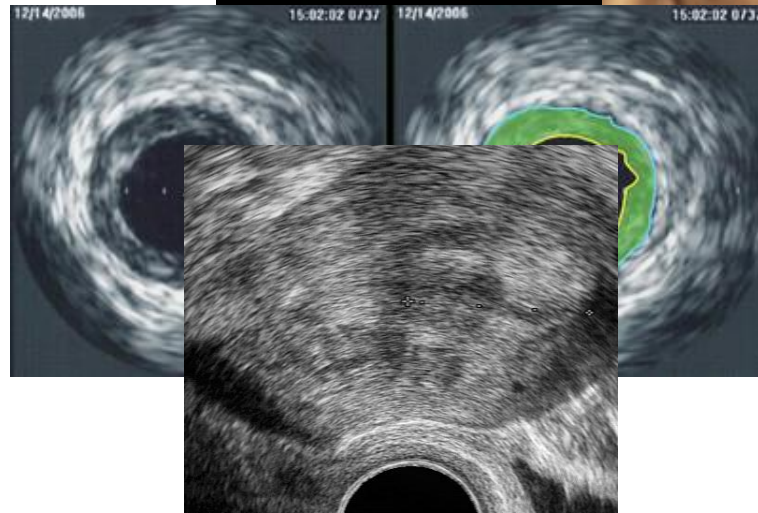
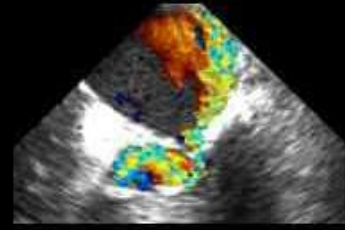
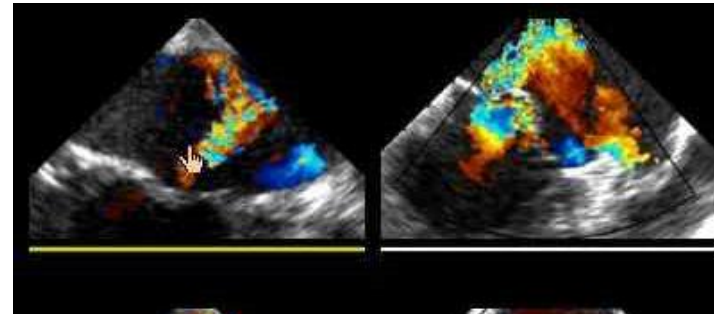
gastrologia

.....

diagnostyka:

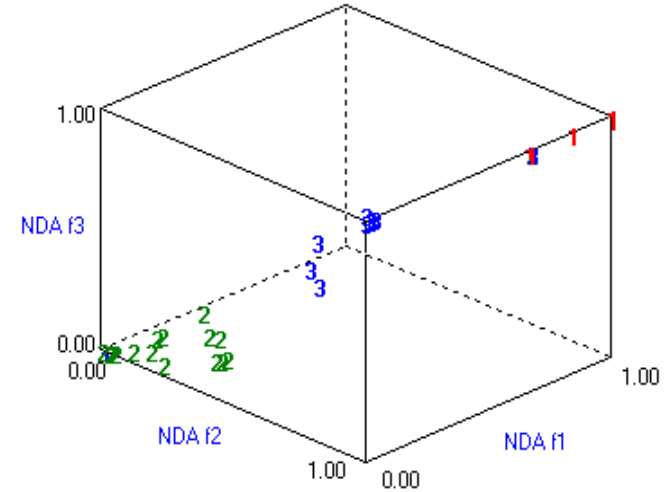
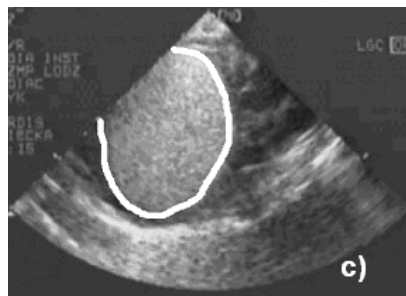
narządy miękkie,

naczynia krwionośne

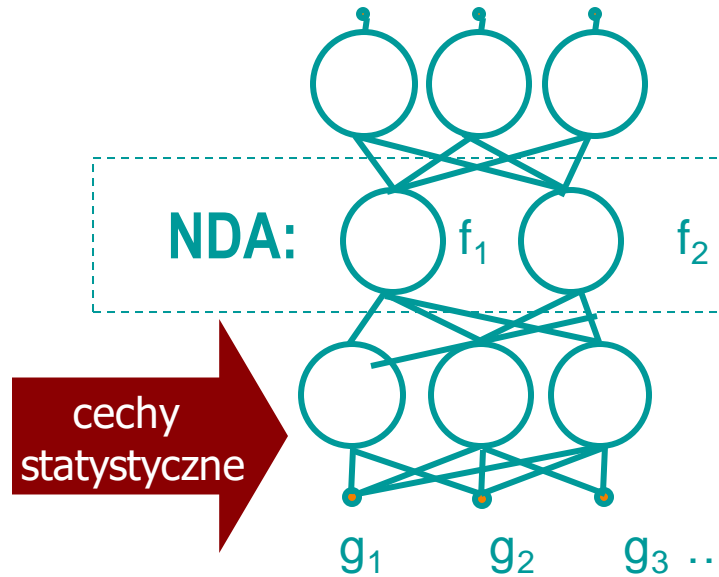

Analiza obrazów USG guzów serca (klasyfikacja)

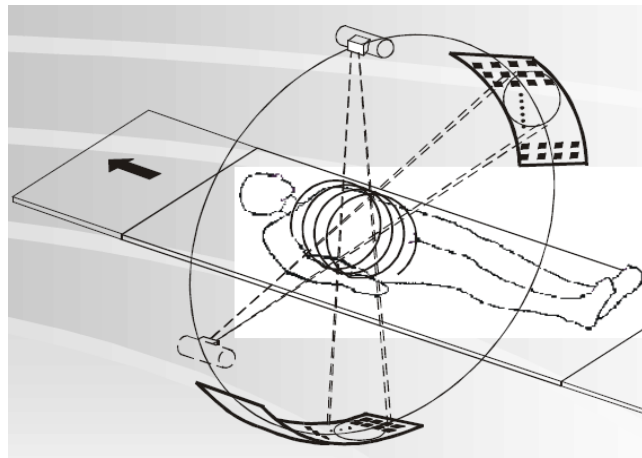

**błąd klasyfikacji:
10% (55 obrazów)**

Tomografia komputerowa (TK)

- obrazy przekrojów (nie rzutów na płaszczyznę)
- nie różnicuje tkanek miękkich,
- bardzo dobra jakość obrazu,
- badanie inwazyjne,
- stosunkowo duży koszt

[biomech.pwr.wroc.pl/
konferencja/Cierniak.pdf](http://biomech.pwr.wroc.pl/konferencja/Cierniak.pdf)

Tomografia komputerowa (TK)

zastosowania:

neurologia

kardiologia

pulmonologia

gastroenterologia

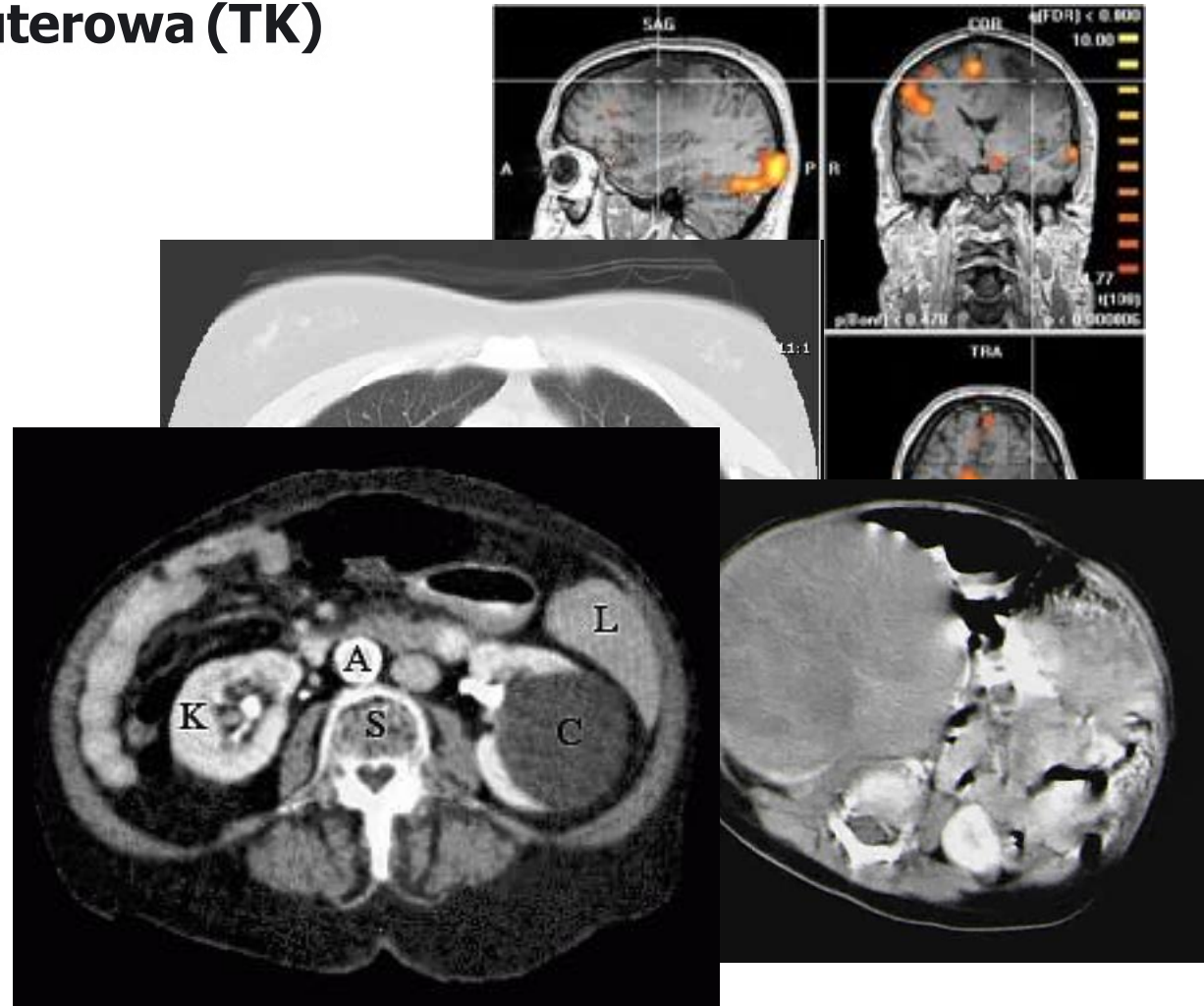
.....

diagnostyka:

nowotwory mózgu,

nerek, wątroby

choroby płuc

Tomografia rezonansu magnetycznego (RM, ang. MRI)

- dobre odwzorowanie tkanek miękkich
- tomografia funkcjonalna (BOLD)
- angiografia MRI
- dobra jakość obrazu
- badanie nieinwazyjne
- wysoki koszt aparatury i badania

Tomografia rezonansu magnetycznego

zastosowania:

neurologia

angiografia

gastroenterologia

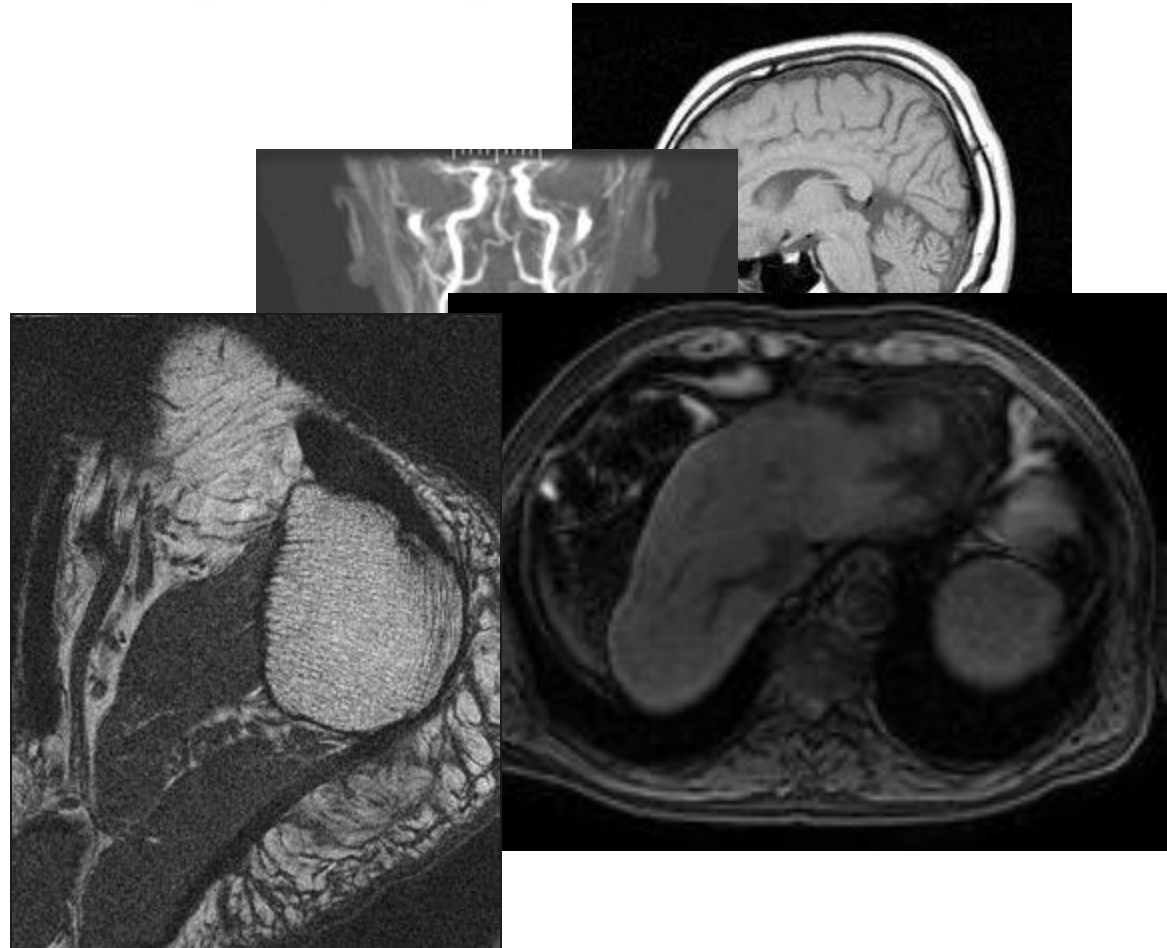
.....

diagnostyka:

mózg

jama brzuszna

układ kostny

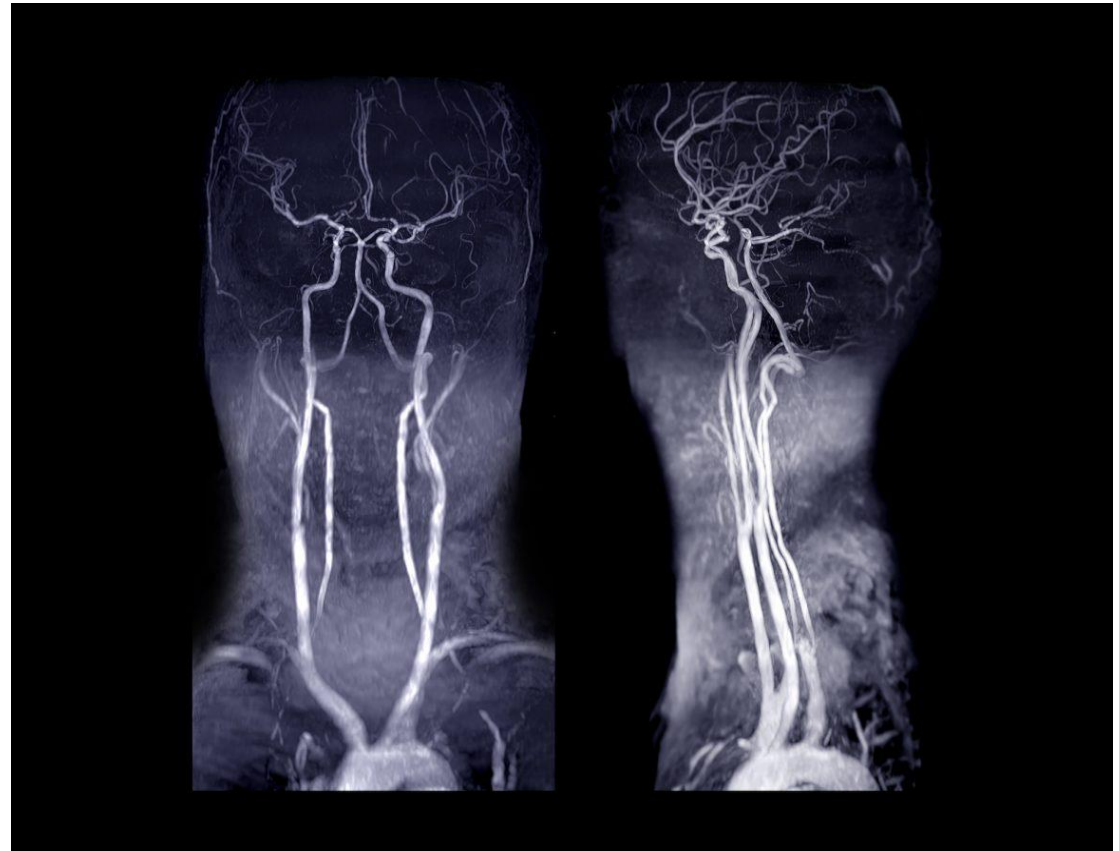
Tomografia rezonansu magnetycznego

Angiografia

angiografia czasu
przeływu (TOF - Time
of Flight)

angiografia kontrastu
fazy (PC - Phase
Contrast).

Zaleta: brak potrzeby
podawania kontrastu

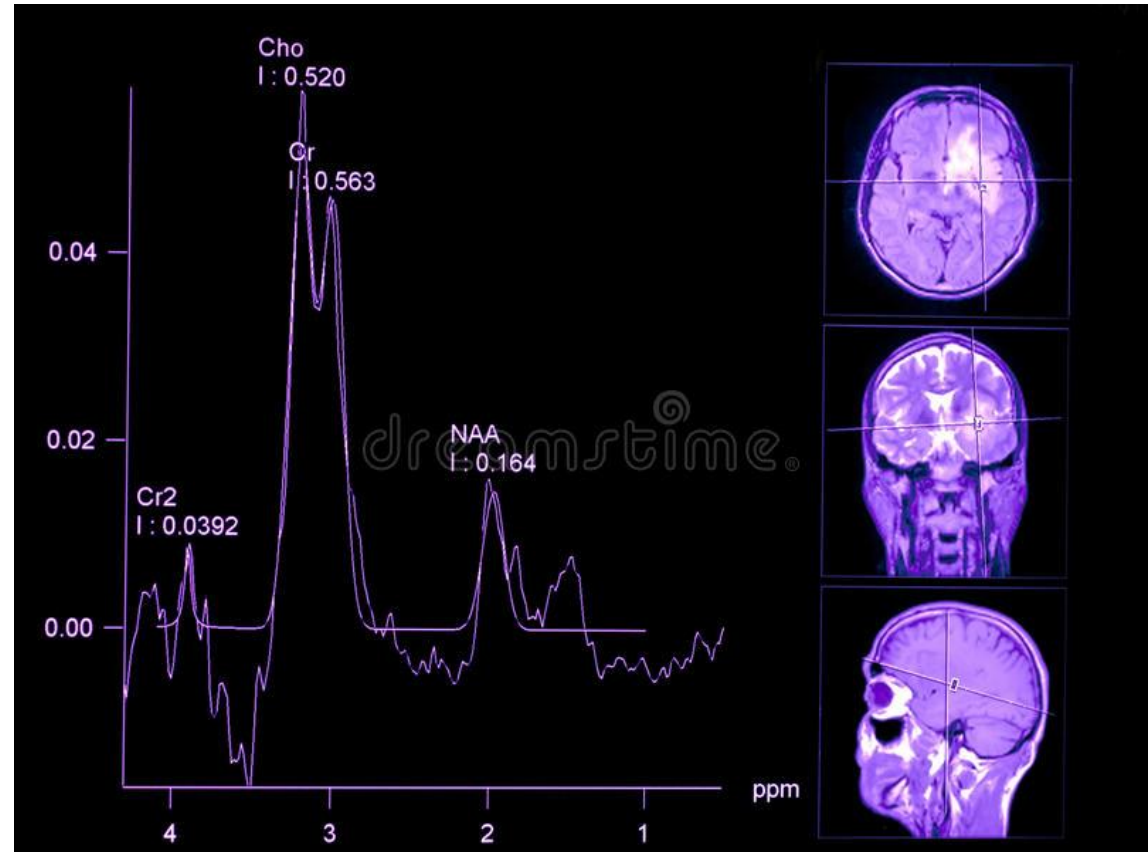

<https://badania.znanylekarz.pl/blog/rezonans-angiografia-tetnic-szyjnych-jak-przebiega-jak-sie-przygotowac/>

Tomografia rezonansu magnetycznego

Spektroskopia RM wykrywanie wybranych związków chemicznych

Zaletą: schorzenia wykrywane zanim pojawią się zmiany anatomiczne (np. wykrywanie redukcji N-acetyloasparagianu przy SM)

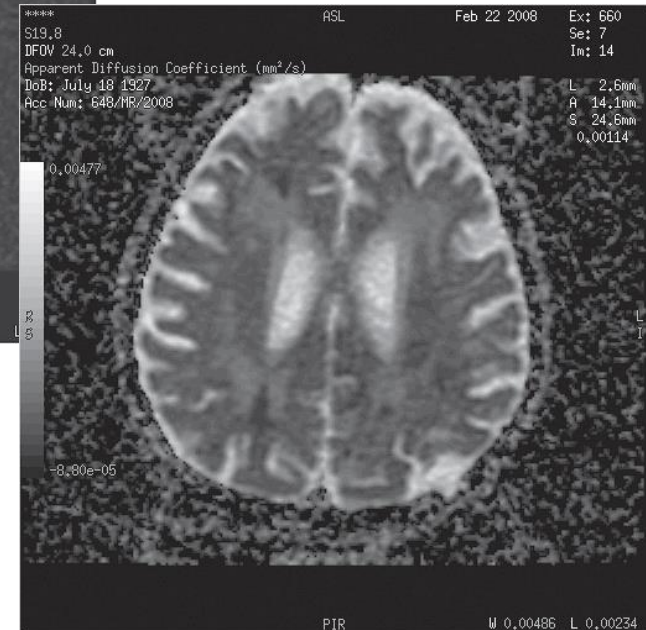
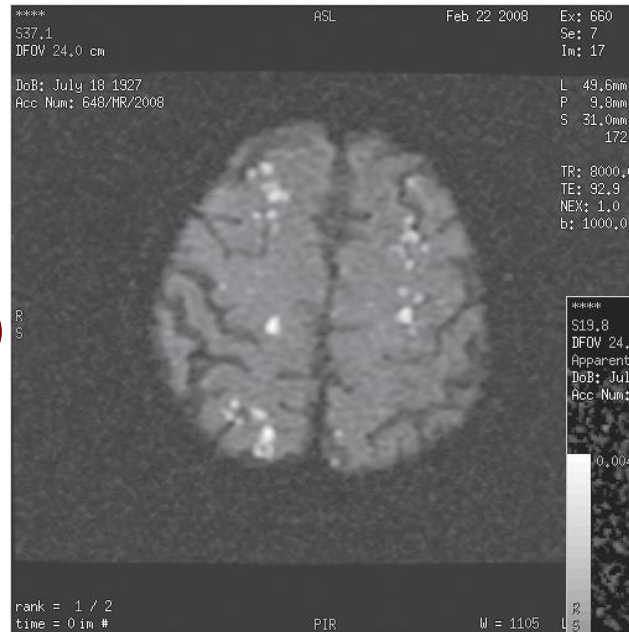
<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fpl.dreamstime.com%2Fobraz-royalty-free-rezonans-magnetyczny-m%25C3%25B3%25C5%25BCd%25C5%25BCkowa-spektroskopia-image22948676&p sig=AOvVaw2iRoZtDNKChqHCBLH-LcFp&ust=1679745547561000&source=images&cd=vfe&ved=OCBAQjRxxqFwoTCJC>

Tomografia rezonansu magnetycznego

Obrazowanie DWI
 (zależne od tensora
 dyfuzji lub ADC –
 rzeczywisty
 współczynnik dyfuzji)

Zalety: wykrywane
 stanów zapalnych,
 różnicowanie
 wybranych patologii,
 w tym nowotworów
 trudne dla T1 i T2)

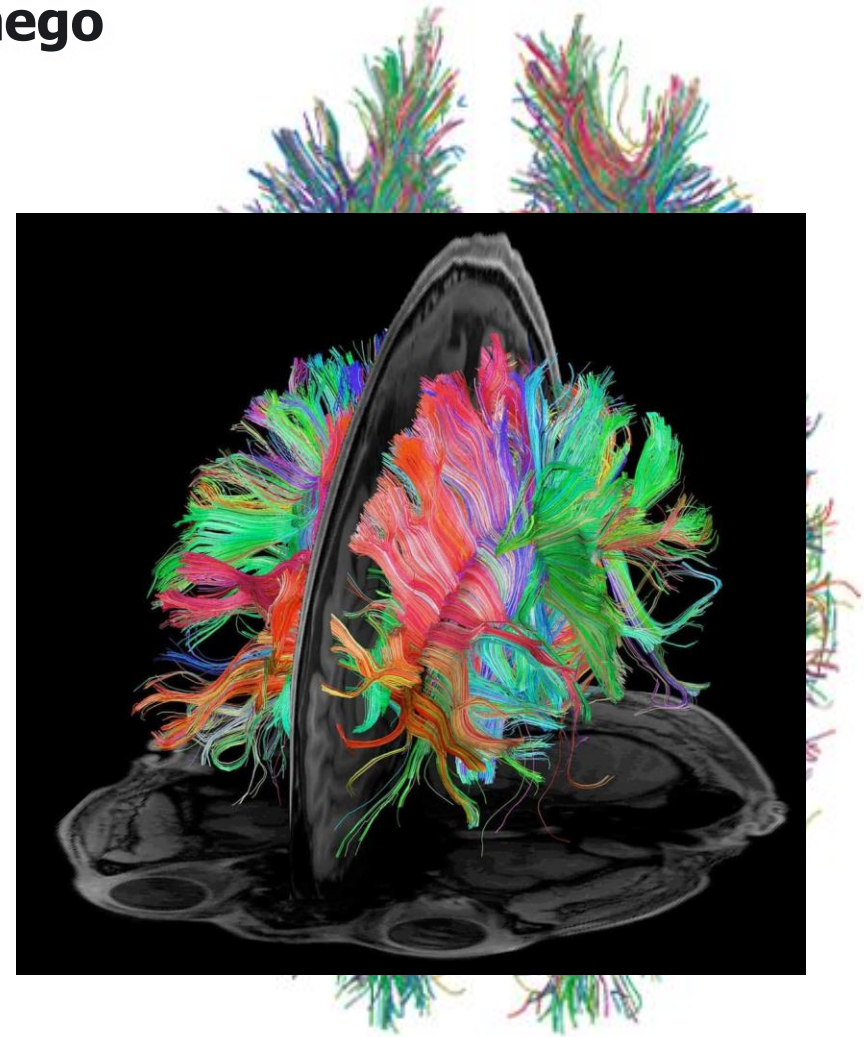

Tomografia rezonansu magnetycznego

Traktografia

Technika obrazowania, umożliwiającą uwidocznienie kierunku i ciągłości przebiegu włókien nerwowych.

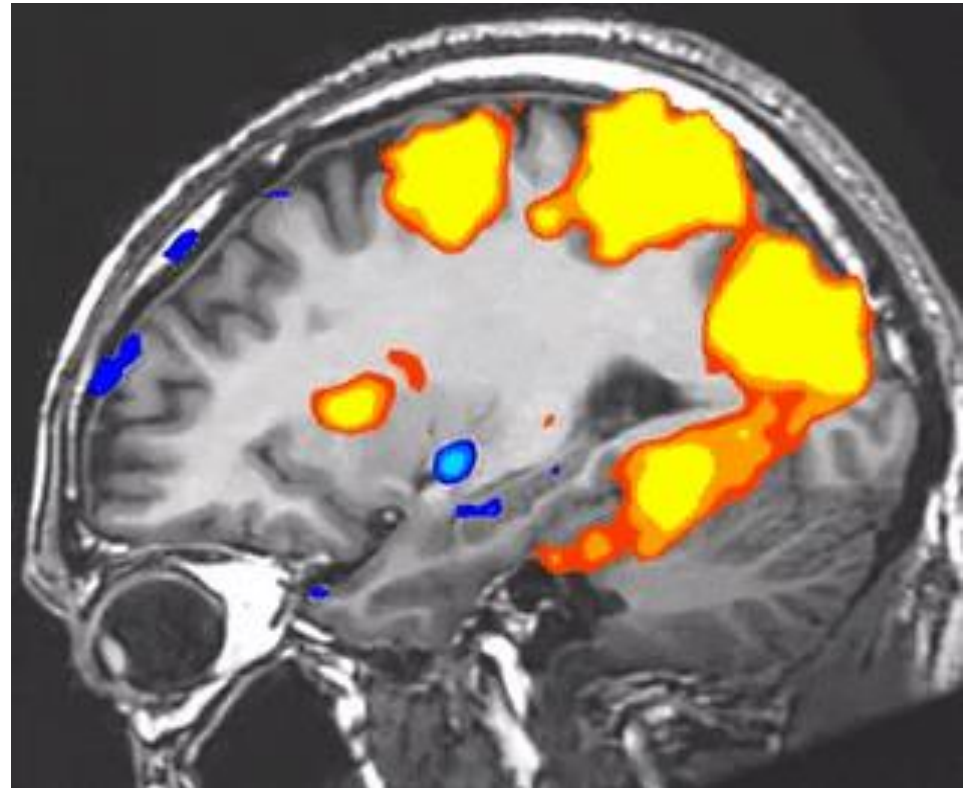
Kierunek włókien jest kodowany kolorem: barwa czerwona wskazuje przebieg włókien w osi X (prawo-lewo), zielony w osi Y (przód-tył), niebieski w osi Z.

Badania czynnościowe (ang. functional MRI)

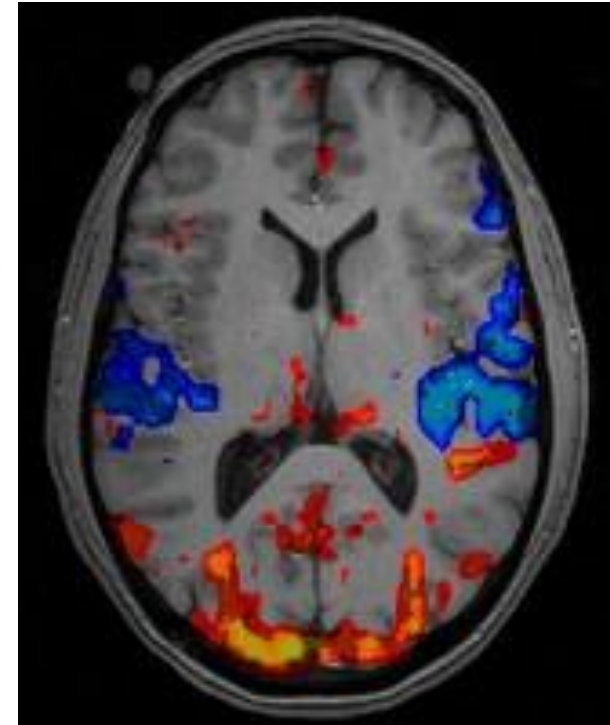
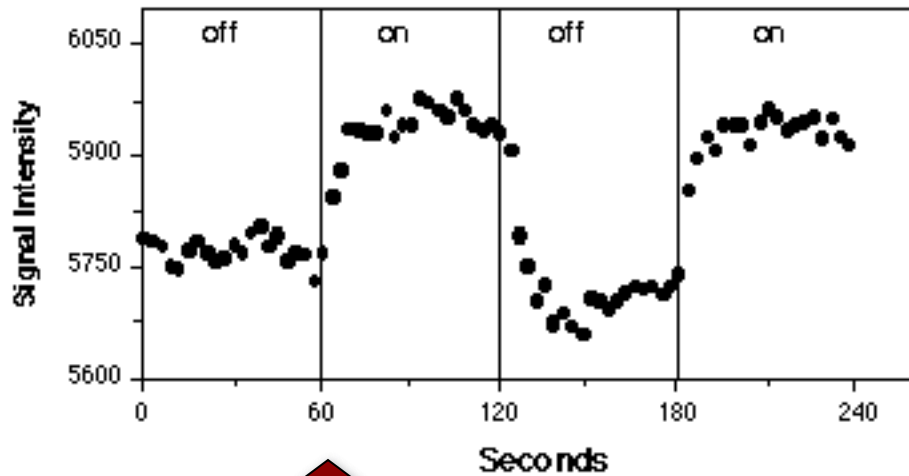
Wykorzystuje się różne właściwości magnetyczne oksyhemoglobiny i deoksyhemoglobiny.

Odpowiedź BOLD (ang. *blood-oxygenation-level-dependent*) określa zależność intensywności sygnału rezonansu magnetycznego od poziomu natlenienia krwi.

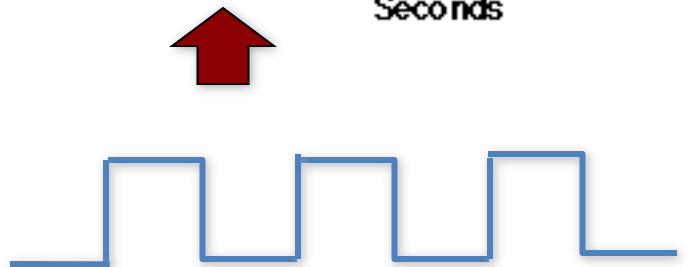

Badania czynnościowe

Zmierzona aktywność komórek mózgu

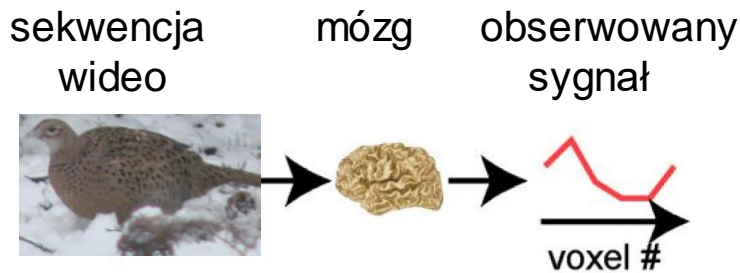
Mapa aktywności mózgu

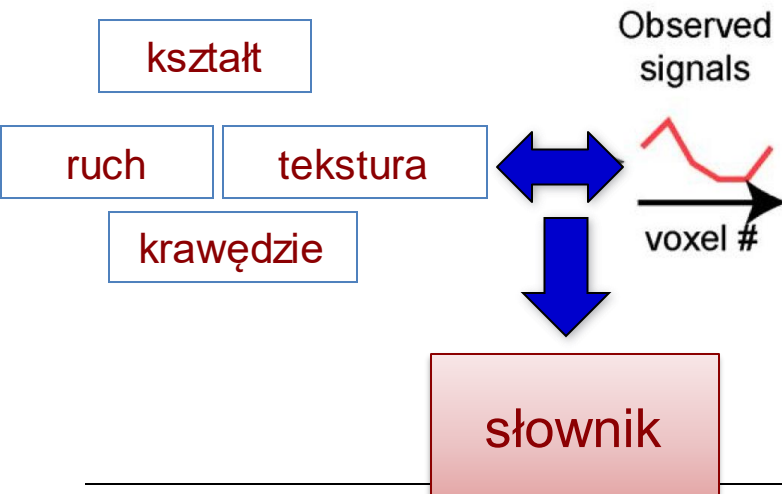

RM – badania czynnościowe

Rekonstrukcja obrazów na podstawie aktywności mózgu pobudzonego sekwencjami wideo (The Gallant Lab, UC Berkeley)

[1] Rejestracja aktywności mózgu, podczas oglądania filmów przez grupę ochotników.

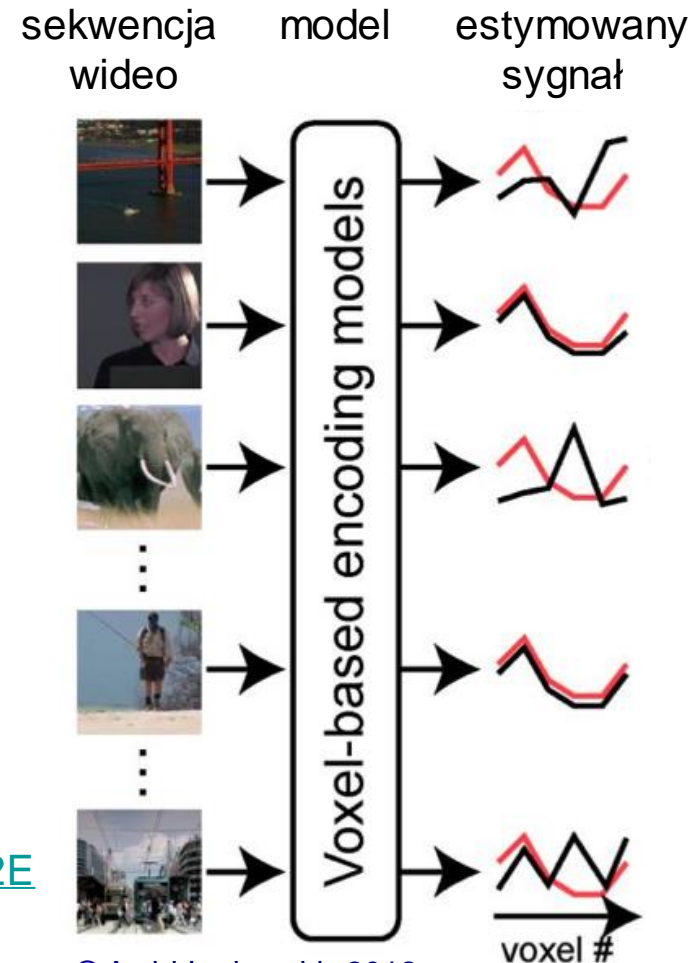
[2] Konstrukcja słowników dla znalezienia odwzorowania pomiędzy cechami obrazów (kształt, ruch, tekstura, krawędzie) zawartymi w oglądanych obrazach a parametrami zarejestrowanego sygnału kory mózgowej.

RM – badania czynnościowe

[3] Utworzenie biblioteki sekwencji wideo (5000 godzin) losowo wybranych filmów z serwisu YouTube (innych niż te pokazywane ochotnikom). Symulacja aktywności mózgu dla tych sekwencji, na podstawie utworzonych wcześniej słowników. Wybór 100 sekwencji, dla których estymowane sygnały mózgu są najbardziej zbliżone do tych zarejestrowanych w [1]. Uśrednienie tych sekwencji stanowi wynik eksperymentu.

<https://www.youtube.com/watch?v=6FsH7RK1S2E>

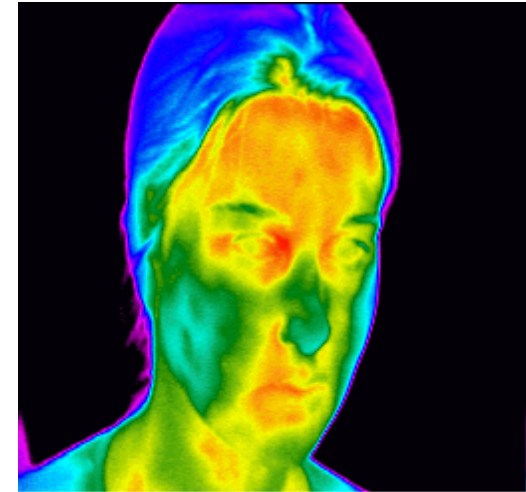
<http://www.youtube.com/watch?v=nsjDnYxJ0bo>

Termografia

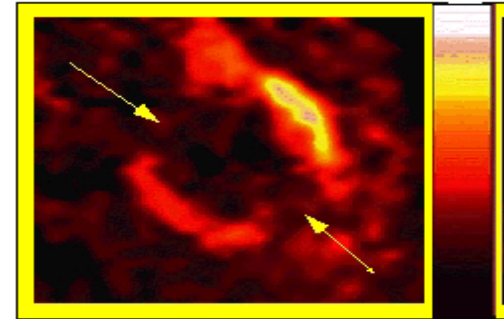
- niska jakość obrazu
- obrazowanie komplementarne w stosunku do innych metod
- badanie nieinwazyjne
- niski koszt, mobilność

Urządzenia medycyny nuklearnej

- różne techniki (PET, SPECT, scyntygrafia),
- ocena zmian zachodzących na poziomie molekularnym,
- badanie łączone z CT,
- czas badania zależy od czasu połowicznego rozpadu izotopu,
- badanie inwazyjne,
- wysoki koszt urządzeń i badania

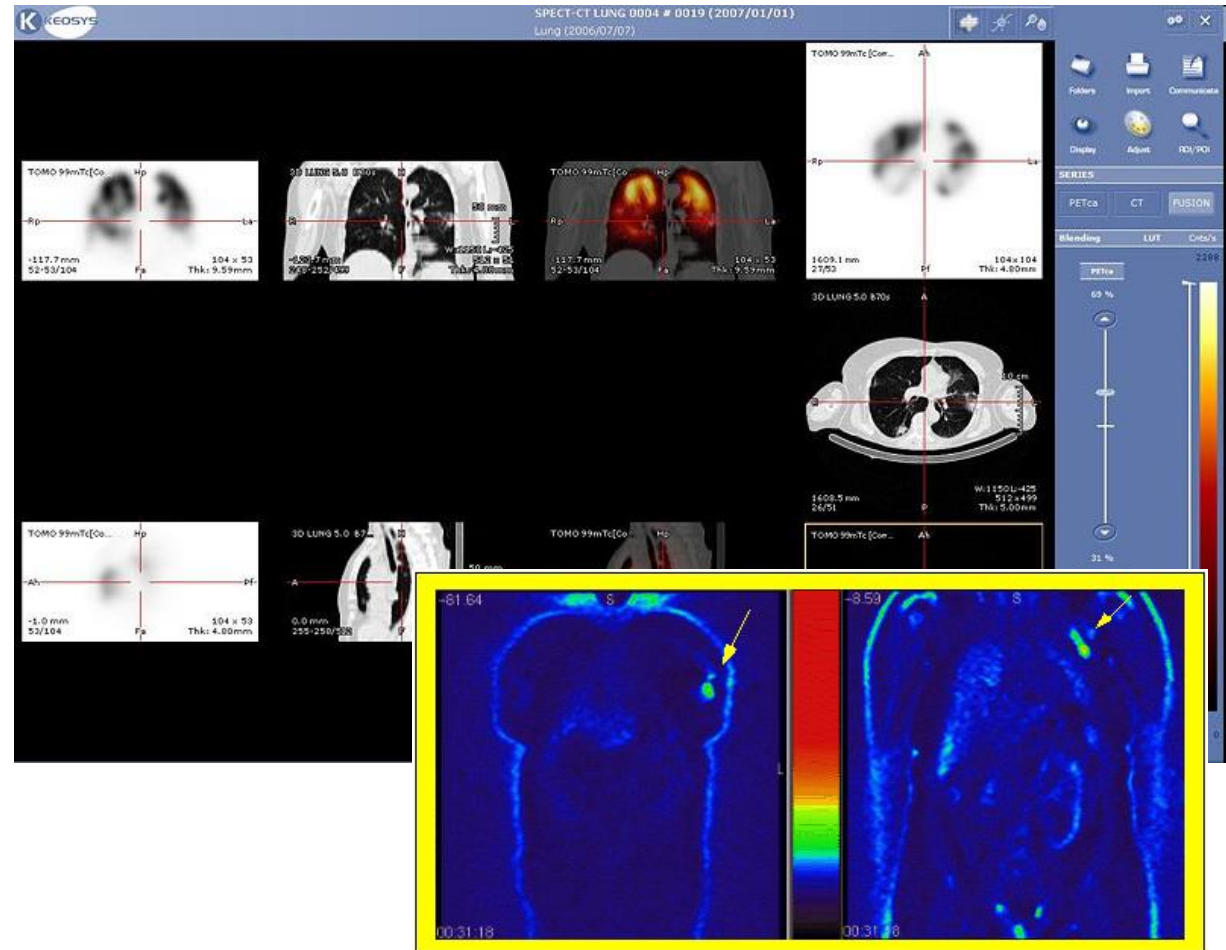
Urządzenia medycyny nuklearnej

zastosowania:

onkologia,
neurologia

diagnoza:

choroby
Huntingtona,
Alzheimera,
Parkinsona,
wykrywanie
wczesnych stadiów
chorób
nowotworowych

Endoskopia

- obrazowanie optyczne,
- możliwość interwencji chirurgicznej (laparoscopia),
- kapsuły endoskopowe,
- potrzebna analiza obrazu,
- badanie inwazyjne,
- wysoki koszt sprzętu i badania

Endoskopia

Zastosowania:

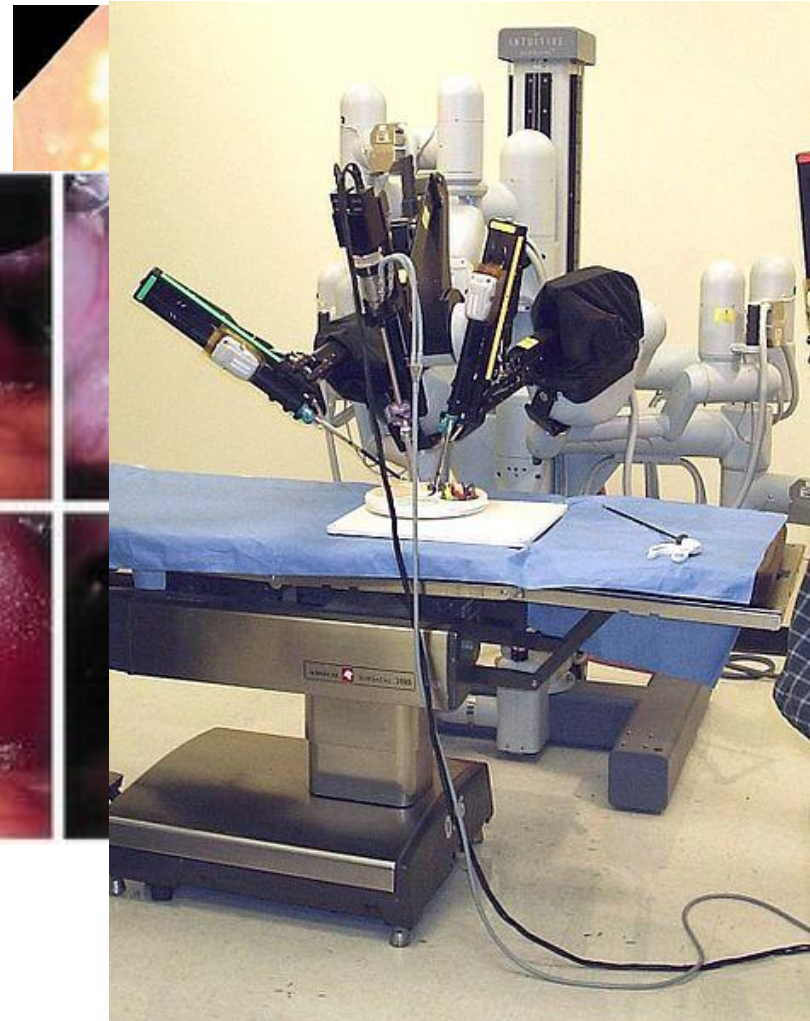
przewód pokarmowy
(żołądek, jelita)

układ oddechowy

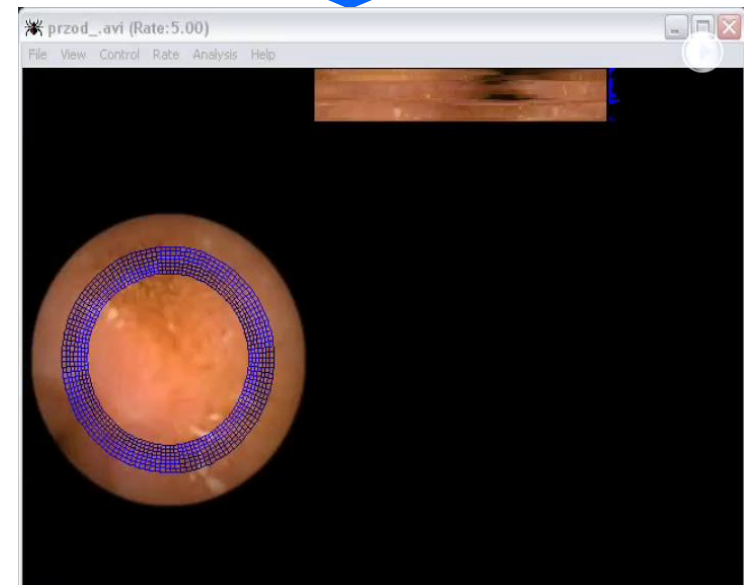
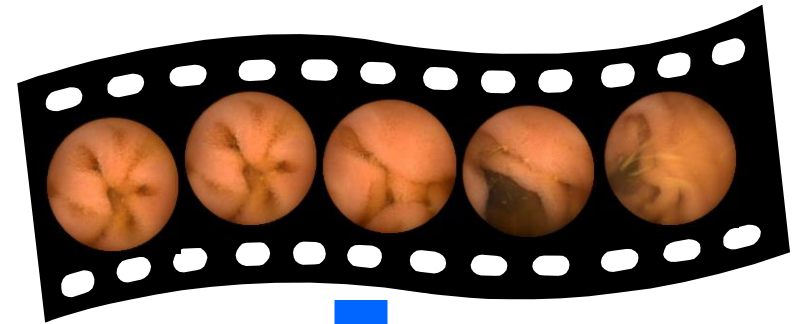
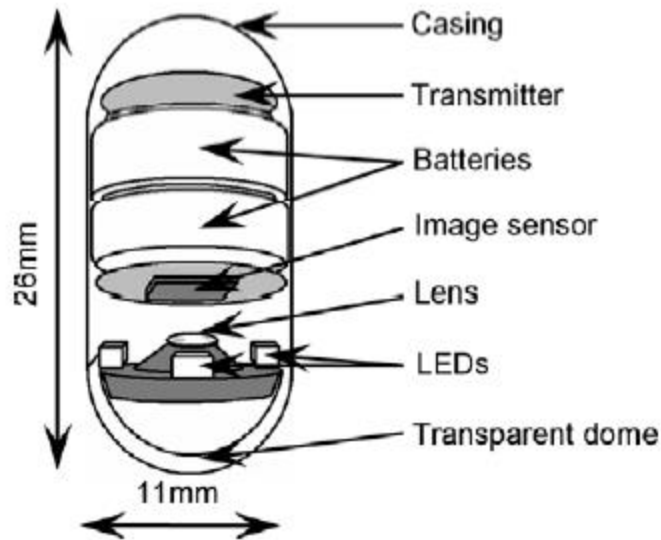
pęcherz

Laparoskopia:

usuwanie kamieni
żółciowych, polipów,
operacje stawów...

Kapsuła endoskopowa

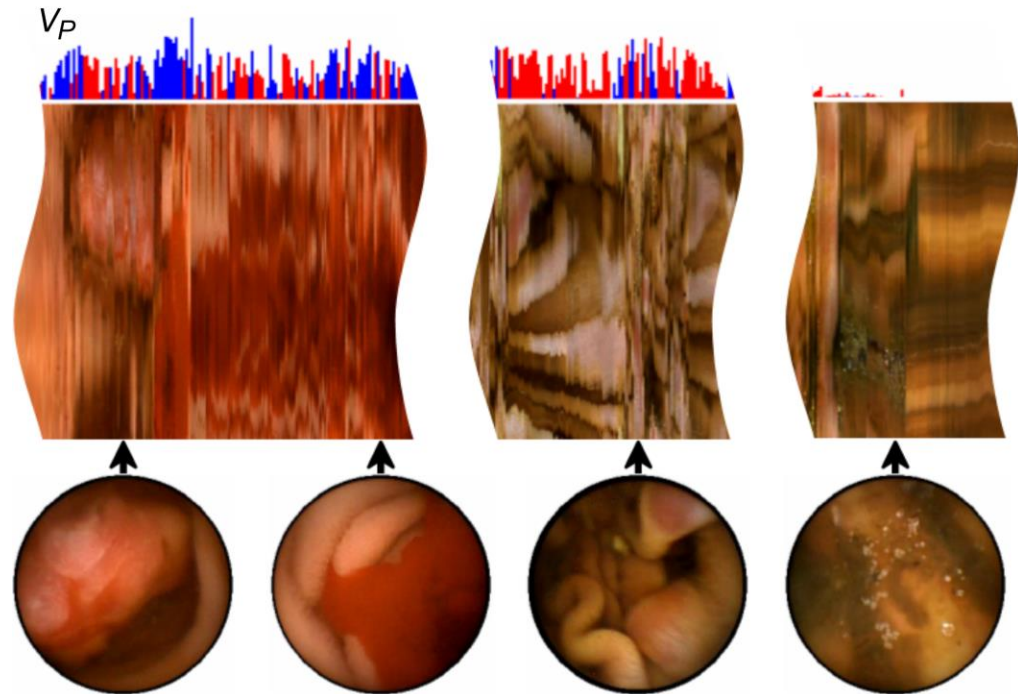

prof. Piotr Szczypiński, IE

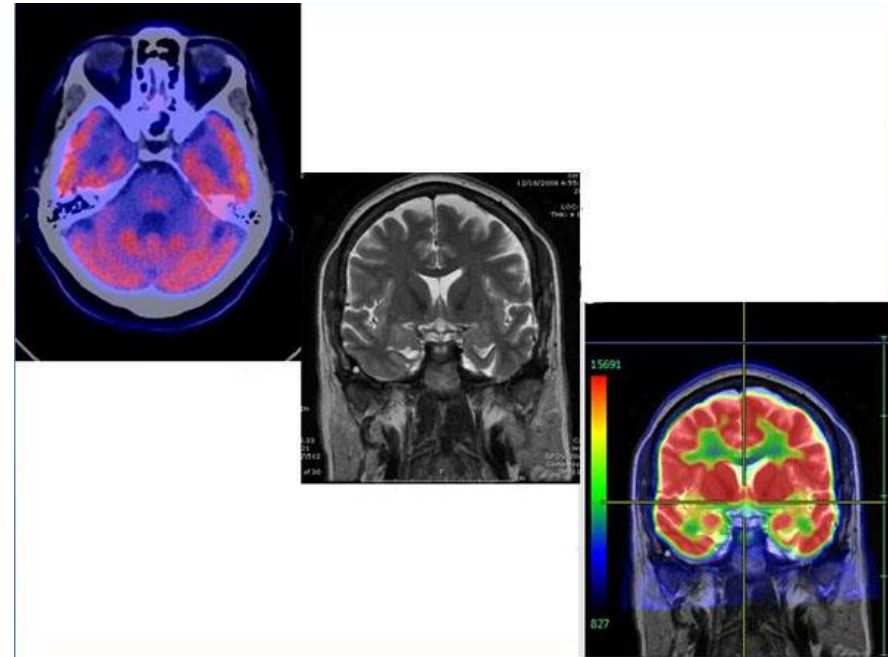
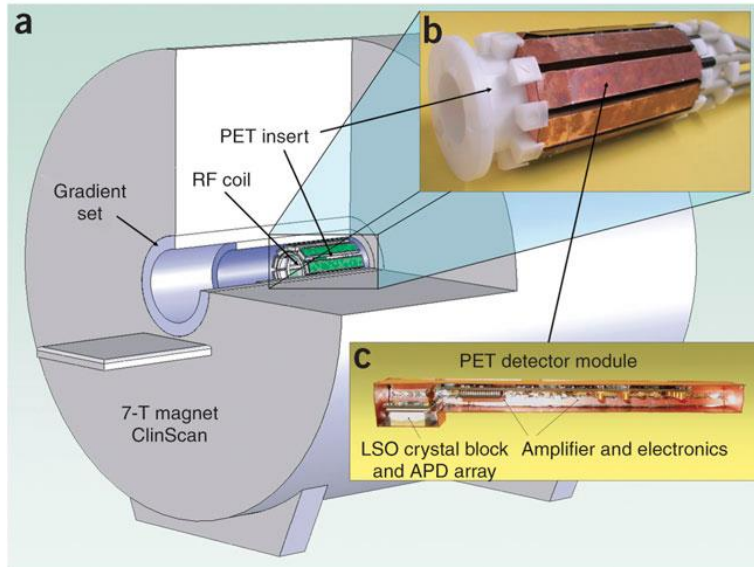
Analiza obrazów z kapsuły endoskopowej

Przykładowe patologie:

- wrzody (choroba Crohna)
- obszar krwawienia
- obszar zatrzymania się kapsuły

Fuzja obrazów: PET + MRI

Urządzenia łączące obrazowanie pozytonową tomografią emisyjną (PET) oraz rezonansem magnetycznym (MRI); badania wykonywane jednocześnie, obrazy dopasowywane bezpośrednio w urządzeniu

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=K2hAcri-ZIE

<https://www.youtube.com/watch?v=r3TiTfMNLw8>

<https://www.youtube.com/watch?v=37f6OJDtrll>

Wprowadzenie do obrazowania medycznego